

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų
9 priedas

JUDĖJŲ TIKYBOS BENDROJI PROGRAMA

Bendrąją programą rengė:

Algis Davidavičius, Dr. Ruth Reches

TURINYS

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS	2
II SKYRIUS. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	2
III SKYRIUS. KOMPETENCIJŲ UGDYMAS	3
IV SKYRIUS. PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI	4
V SKYRIUS. MOKYMO(SI) TURINYS	12
VI SKYRIUS. MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS	22
VII SKYRIUS .MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMIAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS.....	24

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Judėjų tikybos dalyku siekiama, kad mokiniai susipažintų su judaizmo ištakomis, šventaisiais raštais, judėjų kultūra, tradicijomis, Izraelio valstybės atsiradimu ir raida, šiuolaikinėmis judaizmo kryptimis.

2. Judėjų tikybos dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams kelti asmens tapatumo, etinius, egzistencinius, socialinius, kultūrinius klausimus ir ieškoti atsakymų tikėjimo ir mokslo dialogo perspektyvoje. Siekiama, kad mokiniai ugdytųsi būti kūrybingomis asmenybėmis, gebančiomis pažinti judaizmo prasmę ir tolerantiškai priimančiomis kito tikėjimo ir kito gyvenimo būdo bendruomenes.

3. Judėjų tikybos bendrąją programą sudaro: Judėjų tikybos ugdymo tikslas ir uždaviniai, dalyko ugdomų kompetencijų raiškos aprašas, pasiekimų sričių ir pasiekimų raidos aprašai, dalyko mokymo(si) turinys, pasiekimų lygių požymių aprašai ir pasiekimų vertinimas. Judėjų tikybos bendrojoje programoje išskirtos penkios pasiekimų sritys: Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida, Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi, Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas, Santykis su visuomene, Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija. Šios pasiekimų sritys yra bendros visoms klasėms nuo pirmosios iki dvyliktosios, kiekvienam koncentruvi numatyti konkretūs kiekvienos srities pasiekimai, suformuluoti atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus ir įgytą patirtį. Visoms pasiekimų sritims skiriama apie 30–35 proc. laiko. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti baigiant ugdymo programą. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama šešiuose ugdymo centruose (1–2 klasės, 3–4 klasės, 5–6 klasės, 7–8 klasės, 9–10 ir I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Judėjų tikybos bendrojoje programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymosi rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai, ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškam žinių ir supratimo įgijimui, gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymui. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (I), patenkinamas (II), pagrindinis (III) ir aukštesnysis (IV). Kiekvienas pasiekimo lygio požymis nurodo mokinio rodomus rezultatus. Aprašomos svarbiausios į(si)vertinimui reikšmingos įgytos žinios ir supratimas, išugdyti gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

4. Judėjų tikybos dalyko tikslas – sudaryti galimybę judėjų tikybos pamokose mokiniams susipažinti su baziniais judaizmo principais, kultūra, religinėmis, istorinėmis, kalendorinėmis šventėmis, ritualais, pagrindinėmis tikėjimo doktrinomis, žydų moralės normomis, ugdytis toleranciją kitų tikėjimų žmonėms, draugiškumą ir solidarumą vienas kito ir savo bendruomenių atžvilgiu.

5. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami judėjų tikybos ugdymo tikslo mokiniai:

5.1. įgyja žinių apie pagrindines tradicines žydų šventes, valgius, apeigas;

5.2. atlieka tradicines žydiškas dainas hebrajų ir jidiš kalbomis;

5.3. apibūdina pagrindinius judaizmo simbolius;

5.4. susipažįsta su pagrindinėmis judaizmo moralės normomis ir pagal jas formuojasi savo elgesį (Chesed, Chevruta, Cdaka, Gevura, Tešuva ir kt., dešimt D-o įsakymų).

6. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami judėjų tikybos ugdymo tikslo mokiniai:

6.1. apibūdina gyvenimo ciklo ritualus, šeimos ir bendruomenės šventes;

6.2. susipažįsta su žydų maldos namais, tyrinėja skirtumus tarp Sinagogos ir kitų tikėjimų maldos namų;

6.3. nagrinėja skirtumus tarp Tanacho, Talmudo, Šventojo Rašto;

6.4. gilina pagrindinių judaizmo etikos principų suvokimą ir juos taiko;

6.5. tyrinėja žydų tautos istorijos laikotarpius bei seniausiųjų laikų ir viduramžių istoriją.

7. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami judėjų tikybos ugdymo tikslo mokiniai:

- 7.5. gilina ir sistemina žinias apie kultūrinių tradicijų, švenčių bei ritualų, tekstų ir jų interpretavimo tradicijų detales bei kontekstą;
- 7.6. analizuoja žydų maldos namų, religinių praktikų, religinių vaidmenų istorinę raidą ir lygina su nūdienos įvairove;
- 7.7. metodiškiau nagrinėja Tanacho ir Talmudo literatūrą bei lygina ją su kitomis religinėmis / kultūrinėmis tradicijomis;
- 7.8. taiko ir interpretuoja esminius judaizmo etikos principus;
- 7.9. tyrinėja žydų tautos istorijos vėliausius laikotarpius, dabartį bei tolimesnės raidos perspektyvas.

III SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

8. Įgyvendinant Judėjų tikybos bendrąją programą ugdomos šios kompetencijos: pažinimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, skaitmeninė. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą Judėjų tikybos bendrąją programą.
9. Pažinimo kompetencija. Judėjų tikybos žinios grindžiamo teologine metodologine prieiga. Gamtos mokslų formuojamas pasaulėvaizdis yra papildomas filosofiniu-teologiniu pažinimu, dalykui būdingomis žiniomis ir iš to kylančiais gebėjimais, pamokose susipažįstama su žmonijos kultūrine patirtimi. Mokiniai, kritiškai mąstydami, vertindami ir pagrįsdami idėjas, mokosi kritinio mąstymo. Mokiniai skatinami reflektuoti savo mokymąsi, kelti naujus klausimus ir konstruoti filosofinį-teologinį pažinimą.
10. Kultūrinė kompetencija. Judėjų tikybos pamokose ugdomas kultūrinis sąmoningumas, grindžiamas judėjų kultūros tradicija Lietuvoje, Europoje ir pasaulyje. Ugdomas judėjų meno ir muzikos estetiškas pažinimas ir skonis, skatinamas meninės raiškos aktyvumas kuriant. Mokiniai susipažindami su kitomis religijomis ugdomi toleranciją, tarpkultūrinį dialogą ir supratimą.
11. Kūrybiškumo kompetencija. Judėjų tikybos pamokose mokiniai tyrinėja judėjų kultūros paveldą, identifikuoja kūrybines jo supratimo ir pritaikymo savo gyvenime galimybes. Generuoja idėjas ir problemų sprendimus etikos, moralės ir kt. pažinimo srityse. Kuria ar interpretuoja judėjų kultūrinį paveldą. Apmąsto savo ir kitų kūrybinius procesus ir rezultatus.
12. Pilietiškumo kompetencija. Judėjų tikybos pamokose nagrinėjant bendruomenės, etikos, moralės ir kitas pažinimo sritis yra stiprinamas pilietinis tapatumas, skatinama socialinė atsakomybė ir aktyvumas. Nagrinėjamos pagarbos žmogaus teisėms ir laisvėms problemos ir ugdomas atsakingumas už bendruomenę, skatinamas socialinis aktyvumas ir bendruomeniškumas.
13. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Judėjų tikybos pamokose mokiniai skatinami pasitikėti savo jėgomis, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus ir įsivertinti savo bei vertinti visuomenės poelgių pasekmes; ugdomas socialinis atsakingumas. Per savęs gilesnį pažinimą ugdoma savimonė, skatinama savitvarda ir atsakingas rūpinimasis sveikata. Judėjų tikybos pamokose mokiniai ugdomi bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius.
14. Komunikavimo kompetencija. Judėjų tikybos pamokose mokinys supranta įvairiomis formomis perteikiamą religinę ir etinę (moralinę) žinią, ją kritiškai vertina, interpretuoja ir pats perduoda tinkamai argumentuodamas bei paaiškindamas. Pamokose naudojamos kalbinė ir vizualinė raiškos priemonės. Pamokose mokiniams sudaromos sąlygos kurti, interpretuoti ir įgyti jų raidos lygmeniui tinkančias teologines-filosofines žinias, rasti informaciją įvairiuose informacijos šaltiniuose, ją patikrinti, skirti objektyvią informaciją nuo subjektyvios.
15. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninė kompetencija – tai mokinio gebėjimas pažinti ir įvaldyti skaitmenines technologijas, sumaniai ir atsakingai naudotis jomis mokantis, dirbant ir dalyvaujant visuomenės gyvenime. Judėjų tradicijų ir etikos pamokose mokiniai skatinami išsiugdyti kritinio informacijos rinkimo bei vertinimo, kritinio samprotavimo ir faktų bei jų interpretacijos lyginimo skaitmeninėje erdvėje gebėjimus, juos nuolat lavinti. Šalia to, šių gebėjimų grupė nuosekliai siejama su pilietinio ugdymo programos temomis ir medžiaga, pabrėžiant medijų ir informacinio raštingumo svarbą demokratinės kultūros mūsų valstybėje plėtrai ir konstitucinės tvarkos tvermei. Tai įgalinama tiek nuosekliai kartu naudojant pačias prieinamas IKT, tiek ir analizuojant interneto medijų turinį mokymo

procesu. Judaizmo tematikos medžiaga taip pat maksimaliai perteikiama skaitmeniniu pavidalu ir, pagal aplinkybes, panaudojant prieinamus bendradarbiavimo bei mokymosi internete įrankius. Šalia to, kuriama nauja mokomoji ir demonstracinė medžiaga naudojant prieinamus naujausius ir interaktyvius IKT įrankius: interaktyvius testus, viktorinas, vaizdo ir garso kūrinių bendrą kūrimą, žaidimų ir programėlių kūrimą realizuojant teminius projektus.

IV SKYRIUS PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

16. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A). Mokiniai, skaitydami Tanachą ir nagrinėdami jos pasakojimus, susipažįsta su D-o apreiškimo šaltiniu žmonėms, atskleidžia Tanacho istorinį, kultūrinį paveldą. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- 16.1. Skaito ir komentuoja Tanacho tekstus (A1).
- 16.2. Paaiškina Tanacho teksto prasmes (A2).
- 16.3. Skaito ir interpretuoja Tanacho istorijas (A3).

17. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi (B). Mokiniai susipažįsta su judėjų mokomu tikėjimo turiniu. Atpažįsta asmens atsaką į D-o kvietimą santykiui ir randa tikėjimo sąsajas su asmenine patirtimi bei bendruomenės gyvenimu. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- 17.1. Nagrinėja D-o apreiškimo būdus (B1).
- 17.2. Apibūdina maldos reikšmę (B2).
- 17.3. Apibūdina didžiąsias pasaulio religijas ir jas gerbia (B3).

18. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C). Mokiniai randa tikėjimo sąsajas su asmenine patirtimi bei bendruomenės gyvenimu per tradicijas. Pažįsta švenčių istorinį kontekstą, istorinių įvykių ryšį su judėjų tradicijomis, jų įprasminimu kasdieniame gyvenime. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- 18.1. Tyrinėja ir apibūdina švenčių ir kalendoriaus sąsajas (C1).
- 18.2. Nagrinėja švenčių istorinį kontekstą (C2).
- 18.3. Įvardija ir apibūdina švenčių prasmes (C3).

19. Santykis su visuomene (D). Mokiniai analizuodami žmogaus santykio su D-u prasmę yra skatinami dvasinei ūgčiai visuomenės gyvenime. Susipažįsta su judėjų maldų apeigomis bei tradicijomis. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- 19.1. Analizuoja moralės ir santykio su gyvenimu ciklą (D1).
- 19.2. Įvardija ir apibūdina maldos namų svarbą (D2).
- 19.3. Apibūdina judaizmo tradicijas šeimoje (D3).

20. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E). Mokiniai judaizmo mokymo perspektyvoje analizuoja asmens ir bendruomenės moralės, etikos, socialinius klausimus, susipažįsta su žydų tautos ištakomis, jos santykiu su kitomis religijomis, ugdo pagarbą asmeniui ir aplinkai, kritinį mąstymą priimančias sprendimus, plėtoja kultūrų dialogą. Šios pasiekimų srities pasiekimai:

- 20.1. Tyrinėja judaizmo susiformavimo istorijas (E1).
- 20.2. Apibūdina Izraelio ir žydų tautos simbolius (E2).
- 20.3. Analizuoja žydų tautos istoriją iki naujausių laikų (E3).

21. Mokinių pasiekimų raidai parodyti pateikiamas pagrindinis pasiekimų lygis. Mokinių pasiekimų raida lentelėje aprašoma pagal pasiekimų sritis kas dvejus metus (jei raidos nėra, šios punkto nereikia).

Pasiiekimas	Pasiiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir (I-II gimnazijos) klasės	III-IV gimnazijos klasės
1. Pasiiekimų sritis: Šv. Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A)						
Skaito ir komentuoja Tanacho tekstus (A1)	Įvardina kas laikomas Toros šaltiniu ir kas perdavė Torą žydams. (A1.3.)	Apibūdina Toros užrašymo būdus ir paaiškina panašumus ir skirtumus.(A1.3.)	Paaiškina, kodėl Tora kasmet skaitoma iš naujo ir kokia tvarka.(A1.3.)	. Pasirinktus Toros tekstus paaiškina žodine(turinio?) ir dvasine prasme. Atpažįsta Toroje esančią istorinę konteksto kalbą.(A1.3.)	Apibūdina Toros ir Talmudo tekstų interpretavimo būdus ir sieja su šiuolaikinės visuomenės patirtimis.(A1.3.)	Nusako pagrindines Talmudo aiškinimų strategijas ir kryptis panaudojant Toros naratyvus. Tyrinėja pagrindinius šiuolaikinės biblistikos ir biblinės archeologijos atradimus Toros naratyvų istoriškumo klausimu.(A1.3.)
Paaiškina Tanacho teksto prasmes (A2)	Apibūdina Toros teksto sakralumo požymius.(A2.3.)	Padedamas paaiškina, kaip nurodyta Toros ištrauka siejasi su gyvenimu(A2.3.)	Paaiškina, kuo Toros kultūrinis paveldas yra svarbus. Toroje randa pamokančius pavyzdžius ir juos paaiškina.(A2.3.)	Gretina istorinius ir biblinius įvykius, sieja su jų geografiniu ir istoriniu kontekstu.(A2.3.)	Prasmingai skiria ir naudoja įvairius Toros naratyvų ir Talmudo aiškinimų interpretavimo lygius.(A2.3.)	Savarankiškai ir kritiškai, įvairiais interpretavimo lygiais panaudoja Toros naratyvus ir Talmudo aiškinimus Lietuvos, Europos ir žmonijos patirčiai paaiškinti.(A2.3.)
Skaito ir interpretuoja Tanacho istorijas (A3)	Nurodo, kuo žydų maldos ir maldos namai pirmiausiai skiriasi nuo kitų.	Pristato tikėjimo patriarchų ir pranašų istorijas.(A3.3.)	Interpretuoja ir aiškina, kodėl būtent Mozė buvo pasirinktas vykdyti misiją. (A3.3.)	Toros pasakojimus gretina su Toros chronologine juosta. (A3.3.)	Atpažįsta šiuolaikinio meno, literatūros ir mokslo tekstuose Toros ar Talmudo citatas, intarpus, nuorodas bei	Savarankiškai ir kritiškai sistemina etines dilemas ir jų siūlomus sprendimus Talmudo ir Toros

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir (I-II gimnazijos) klasės	III-IV gimnazijos klasės
	Sukuria pristatymą.(A3.3.)				geba paaiškinti etinę jų reikšmę. (A3.3.)	tekstuose Prosocialiai interpretuoja Toros ir Talmudo naratyvus bei pamokymus kasdienio / modernaus gyvenimo problemų atžvilgiu. (A3.3.)
2. Pasiekimų sritis: Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi (B)						
Nagrinėja D-o apsišviškimo būdus. (B1)	Apmąsto ir įvardina D-vo bendravimo su žmonėmis pagrindinius būdus. (B1.3.)	Išskiria dieviškumo bruožus ir atributus.(B1.3.)	Kelia klausimus ir diskutuoja klausimu „Ar D-as prisiima atsakomybę už savo tautą“. (B1.3.)	Diskutuoja pomirtinio gyvenimo klausimais ir sieja su asmeniniu gyvenimu. (B1.3.)	Paaishkina ir iliustruoja Toros naratyvais pagrindinius Kūrėjo santykio su kūrinija ir žmogumi atvejus ir būdus. (B1.3.)	Geba palyginti ir interpretuoja religinius ir mokslinius D-o apsišviškimo bei religingumo reiškinius istorinėje perspektyvoje. Panaudodamas šiuolaikinę mokslinę literatūrą analizuoja ir interpretuoja pateiktus Kabalos literatūros tekstus istorinėje perspektyvoje. (B1.3.)
Apibūdina maldos reikšmę.(B2)	Pristato pagrindinį būdą judaizme, kaip atsakyti į D-vo kreipimąsi (tšuva). (B2.3.)	Nurodo, kas yra minjanas ir kokia jo paskirtis. (B2.3.)	Paaishkina, kokia kolektyvinės maldos prasmė. (B2.3.)	Komentuoja, kuo skiriasi pokalbis su žmogumi nuo maldos. (B2.3.)	Įvardija, kokius žmogaus poreikius išreiškia malda. (B2.3.)	Palygina ir interpretuoja religinio maldingumo bei modernios sinkretinio ir postreliginio dvasingumo ar

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir (I-II gimnazijos) klasės	III-IV gimnazijos klasės
						askezės reiškinius. Savarankiškai pasirinkdamas literatūrą kritiškai analizuoja duotus maldingumo pavyzdžius. (B2.3.)
Apibūdina didžiąsias pasaulio religijas ir jas gerbia. (B3)	Išskiria bendraklasių gabumus, talentus, pozityviai (pagiriančiai) juos pristato. (B3.3.)	Paaiškina, kodėl sunku laikytis 10 D-o įstatymų. (B3.3.)	Analizuoja, kodėl yra daug religijų. (B3.3.)	Palygina įvairias judaizmo mokyklas. (B3.3.)	Remdamasis aiškinamaisiais šaltiniais įvardija ir informatyviai komentuoja tarp religinių susitikimų tikslus ir rezultatus. (B3.3.)	Aptaria ir palygina globalius ir lokalius religingumo bei postreligingumo reiškinius. Nusako judaizmo Lietuvoje istorijos ir pozicijų pagrindus už mokyklos bendruomenės ribų. (B3.3.)
3. Pasiekimų sritis: Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C)						
Tyrinėja ir apibūdina švenčių ir kalendoriaus sąsajas. (C1)	Įvardija pagrindines žydų kalendoriaus šventes. (C1.3.)	Palygina judėjų, krikščionių, musulmonų metų skaičiavimo pradžių. (C1.3.)	Apibūdina rudens ir pavasario šventes, jų sąsajas su kalendoriumi. (C1.3.)	Analizuoja ir paaiškina žydiškų vardų suteikimo reikšmes ir prasmes. (C1.3.)	Paaiškina tradicijų panašumus ir skirtumus Galuto (Išblaškymo) eigoje, gyvenimo Europoje ypatumus. (C1.3.)	Inicijuoja, struktūruoja ir interpretuoja judėjų švenčių veiklas mokyklos bendruomenėje. Paaiškina šiuolaikinio Izraelio švenčių kultūrą ir jos įtaką Lietuvos žydų

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir (I-II gimnazijos) klasės	III-IV gimnazijos klasės
						bendruomenei, skirtumas nuo Lietuvos ir ES kultūrinio konteksto. (C1.3.)
C2. Nagrinėja švenčių istorinį kontekstą	C2.3 Išvardina pagrindines su šventėmis susijusias dainas, patiekalus	C2.3. Paaiškina, kas yra gematrija ir kaip ja naudotis	C2.3. Apibūdina svarbiausius švenčių įvykius, turėjusius įtakos tolimesnei judėjų istorijai	C2.3. Nagrinėja sinagogos sandarą, joje dirbančius žmones ir jų pareigas	Paaiškina veiksmingiausių modernių asmens, šeimos ir bendruomenės konfliktų sprendimų būdus. (C2.3.)	Paaiškina švenčių raidos ir formų įvairovę istoriniame kontekste. Nusako ir paaiškina Toros ir Talmudo siūlomus tarptautinių, pilietinių ir tarpkultūrinių konfliktų reguliavimo būdus. (C2.3.)
Išvardija ir apibūdina švenčių prasmes. (C3)	Paaiškina švenčių ryšį su metų laikais. (C3.3.)	Paaiškina per šventes vykdomų apeigų prasmę. (C3.3.)	Atpažįsta ir geba diskutuoti laisvės tema šventėse. (C3.3.)	Analizuoja ir sieja švenčių, susijusių su šventyklomis ir jų sugriovimu, istoriją. (C3.3.)	Nusako svarbiausius iššūkius ir kliūtis konstruktyviems ir empatiškiems asmens santykiams su šeima ir bendruomene. (C3.3.)	Savarankiškai demonstruoja iniciatyvas plėtoti savo ir bendramokslų konstruktyvius bei empatiškus santykius su šeimomis ir mokyklos bendruomene. Geba paaiškinti bendrą švenčių simboliką ir prasmes mokyklos išorinėms bendrijoms

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir (I-II gimnazijos) klasės	III-IV gimnazijos klasės
						arba asmenims. (C3.3.)
4. Pasiekimų sritis: santykis su visuomene (D)						
Analizuoja moralės santykį su gyvenimo ciklu. (D1)	Apibūdina, kokie geri darbai daromi per žydiškas šventes. (D1.3.)	Paaishkina, kuo skiriasi elgesys skirtingų religijų šventyklose ir su kuo jis susijęs. (D1.3.)	Apibūdina tradicijų, susijusių su vaiko gimimu, asmens mirtimi, ligomis ar pasiekimais prasmę. (D1.3.)	Pristato ir paaishkina, kaip artimieji turi elgtis švenčių ir ypatingų gyvenimo progų metu. (D1.3.)	Analizuoja stereotipų ir išankstinių nusistatymų kilmę ir neigiamą poveikį visuomenės ir religinių bendruomenių gyvenimui. (D1.3.)	Interpretuoja savo ir kitų gyvenimo įvykius tiek pagal judėjų, tiek pagal universalius etikos principus. (D1.3.)
Įvardija ir apibūdina maldos namų svarbą. (D2)	Pasako, kur sinagogoje laikoma Tora, kaip vadinamas asmuo, giedantis Toros giesmes. (D2.3.)	Paaishkina, kaip Tora pagerbiama pamaldų metu. (D2.3.)	Paaishkina, nuo ko žmones saugo D-vo įstatymai. (D2.3.)	Išskiria iš kitų vidinės maldos būdus ir juos paaishkina. Paaishkina biblinės maldos ir Toros tradicijos maldos pavyzdžius. (D2.3.)	Paaishkina etinio-moralinio tobulėjimo ir asmens brandos santykį. (D2.3.)	Kelia klausimus apie etinės brandos reikalingumą ir būdus bręsti šiuolaikinėje visuomenėje. Nusako ir pagrindžia etinio-moralinio tobulėjimo ir asmens brandos sąryšio būtinumą dabarties sąlygomis. (D2.3.)
Apibūdina judaizmo tradicijas šeimoje. (D3)	Aptaria šeimos narių tarpusavio atsakomybes. Pateikia savo asmeninio įsipareigojimo pavyzdį. (D3.3.)	Remdamasis savo šeimos pavyzdžiu paaishkina, kaip išreiškiama pagarba šeimos nariams. (D3.3.)	Remdamasis Dekalogu svarsto asmeninius veiksmus. (D3.3.)	Pateikia tikėjimo liudytojų pavyzdžius, palygina jų veiklą, herojiškus poelgius. Diskutuoja apie tikėjimo reikšmę asmeniui ir tautai ribinėse situacijose. (D3.3.)	Paaishkina, kaip solidarumo, bendradarbiavimo ir proaktyvios pagalbos kitam principai sutvirtina tarpasmeninius, šeimos ir bendruomenės ryšius. (D3.3.)	Nusako ir pademonstruoja kritinio mąstymo, informuotumo ir erudicijos reikšmę judaizmo etinių principų raiškai asmens ir

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir (I-II gimnazijos) klasės	III-IV gimnazijos klasės
						bendruomenės gyvenime. (D3.3.)
5. Pasiekimų sritis: judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E)						
Tyrinėja judaizmo susiformavimo istoriją.(E1)	Apibūdina pagrindinių švenčių herojų charakterio bruožus, turėjusius įtakos istoriniams įvykiams. (E1.3.)	Paaishkina, ko mokė ir kaip gyveno Vilniaus Gaonas. (E1.3.)	Įvardija judaizmo svarbą žydams ir žmonijai. (E1.3.)	Išsako ir argumentuoja savo poziciją vieno D-o atžvilgiu. (E1.3.)	Apibūdina pagrindinius judaizmo raidos etapus ir doktrinų pokyčius. (E1.3.)	Kritiškai analizuoja ir paaishkina pagrindinių judaizmo raidos etapų ir doktrinų pokyčių reikšmę dabartiniam judėjų gyvenimui. (E1.3.)
Apibūdina Izraelio ir žydų tautos simbolius. (E2)	Apibūdina Izraelyje gyvenančių tautų kalbas, maldos namus. (E2.3.)	Aptaria žydų tautos simbolių atsiradimo istoriją. (E2.3.)	Geba paaishkinti pagrindinių simbolių reikšmes. (E2.3.)	Paaishkina judaizmo išlikimo strategijas ne-judaistinėse aplinkose. (E2.3.)	Nurodo ir pristato pagrindinius Toros pasakojimus bei Talmudo interpretacijas, nusakančias artimų santykių, tarpusavio įsipareigojimų, abipusiškumo reikalavimus judėjo gyvenime. (E2.3.)	Paaishkina religinių ir nereliginių žydiškų gyvensenų skirtumus, įtampas ir sąryšius. Kritiškai analizuoja ir paaishkina 20 a. istorinių iššūkių judaizmui pavyzdžius ir jų reikšmę dabarčiai. (E2.3.)
Analizuoja žydų tautos istoriją iki naujausių laikų. (E3)	Paaishkina, kuo skiriasi mokslinės ir religinės pasaulio sukūrimo istorijos. (E3.3.)	Įvardija garsius išminčius ir rabinus, žino jų indėlį į judaizmą. (E3.3.)	Nagrinėja ir pristato, kokias istorijas gali paaishkinti mokslininkai. (E3.3.)	Nusako ir analizuoja Galuto fenomeną šiuolaikiniame pasaulyje. (E3.3.)	Apibūdina ir pristato klimato kaitos ir ekologinio nuskurdimo problemų sprendinius, siūlomus judaizmo tradicijos. (E3.3.)	Analizuoja ir interpretuoja dabartinius diasporos ir Izraelio istorijos bei nūdienos faktus. Geba kritiškai analizuoti klimato kaitos ir ekologinio

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir (I-II gimnazijos) klasės	III-IV gimnazijos klasės
						nuskurdimas problemas bei siūlyti sprendimus iš judaizmo tradicijos. (E3.3.)

V SKYRIUS MOKYMO(SI) TURINYS

22. Mokymo(si) turinys. 1 klasė:

22.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

22.1.2. Toros gavimas. Kaip ir dėl ko ir kur žydai gavo Torą? Kuo Sinajaus kalnas skiriasi nuo kitų kalnų?

22.1.2. Kaip skaitomi šventi tekstai. Kuo malda skiriasi nuo įprasto pasakojimo? Ar galima Torą dainuoti?

22.1.2. Visi žmonės – D-o vaikai. Kas yra Nojaus priesakai? Kuo įpareigoja ir kaip praktikuojami 10 Įsakymų? Kaip žmonės parodo, kad jie yra žydai (dėvima atributika). Kuo skiriasi įvairių tikėjimų žmonės vieni nuo kitų.

22.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

22.2.1. Pasaulio sukūrimas. Kaip D-as sukūrė pasaulį? Kas buvo pirmieji žmonės? Kas nutiko pirmiesiems žmonėms rojuje?

22.2.1. D-as kalba su žmonėmis. Kas padeda Mozei išvaduoti žydus iš Egipto? Kas yra pranašai (neviim) ir jų pranašystės? Kas padeda Makabėjams laimėti prieš graikus?

22.2.1. Esame skirtingi. Kas atsitiktų, jeigu visi būtume vienodi (išoriniai ir vidiniai skirtumai). Kaip susidraugaučiau su kitokiu (tolerancija ir kitokio asmens priėmimas). Ar yra kitas toks pat kaip aš (kiekvieno asmens unikalumas).

22.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

22.3.3. Žydų kalendoriaus sandara. Kada žydų kalendorinių metų pradžia? Kaip žydai ruošiasi Naujiems metams?

22.3.2. Žydų tautos kalbos. Kokiomis kalbomis kalba žydai pasaulyje (hebrajų k., jidiš k., ladino k.); Kokiomis kalbomis kalba žydai Lietuvoje (hebrajų k., jidiš k.)

22.3.3. Žydų šventės. Kokios apeigos yra vykdomos per Roš Hašana, Chanuka, Pesach šventes? Kokias maldas sako per pagrindines šventes?

22.4. Santykis su visuomene mokymosi turinys:

22.4.1. Moralės normos. Kas yra geri ir blogi darbai (Jom Kipur šventė). Kaip galiu padėti kitiems (cdaka, saldžios dovanos).

22.4.2. Buvimas Sinagogoje. Kaip turiu elgtis Sinagogoje? Kas yra Rabinas, kokius drabužius jis dėvi, kokios jo pareigos Sinagogoje? Ką dėvi Sinagogos lankytojai – ką reiškia kipos, tsitsit, talit?

22.1.2. Santykiai šeimoje. Kokios mano ir kitų šeimos narių pareigos? Kaip suprantu šeimą? Kas man joje svarbu?

22.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

22.5.1. Istorinis švenčių kontekstas. Kas pagrindiniai švenčių istorijų veikėjai? Kur vyksta šventės istorija?

22.5.2. Izraelio valstybė. Izraelio gyventojai (skirtingos tautos). Izraelio klimatas, flora ir fauna.

22.5.3. Pasaulio sukūrimas. Ką D-as sukūrė per 6 dienas? Ką veikė 7-tą dieną?

23. Mokymo(si) turinys. 2 klasė:

23.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

23.1.1. Toros gavimas. Kaip judėjai ruošėsi gauti Torą? Kaip jie priėmė Torą ir ko prirėikė Torai tapti judėjų gyvenimo pagrindu? Kaip šiais laikais švenčiamas Toros gavimas?

23.1.2. Šventųjų tekstų skaitymas. Kaip elgiamės skaitydami šventąjį tekstą? Kaip reikia nusiteikti? Kokie D-o vardai Toroje?

23.1.3. Visi žmonės – D-o vaikai Kaip parodyti, kad tu tiki D-u? Kur meldžiasi žydai? Kas yra 613 priesakų (mitzvot) ir kaip jų laikomasi kasdienybėje?

23.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

23.2.1. Pasaulio sukūrimas. Kas yra kūrėjas ir kas yra kūrinys? (D-o kūryba ir žmogaus kūryba).

23.2.2. Viskas aplink mane (daiktai, reiškiniai, kūriniai) yra D-o apraiškos formos; kaip aš tai suvokiu? D-o pažinimo būdai. Ką reiškia pasaulio pataisymo – hebr. *tikun ha olam* – sąvoka?

23.2.3. D-as kalba su žmonėmis. Kodėl turiu atsiprašyti D-o ir žmonių per Jom Kipur šventę? Ką D-as kalbėjo žydams per Šavuot šventę? Kokios svarbiausios pranašystės ir kodėl pranašų laikai baigėsi?

23.2.4. Esame skirtingi. Kuo aš kaip asmuo ir mano artima aplinka esame ypatingi, o kuo panašūs į kitus (tarpusavio sąryšių ir priklausomybės daugiatautėje kultūroje su dauguma ir mažumomis supratimo, priėmimo ir puoselėjimo klausimas). Ar įmanoma nusipirkti talentą (talentai, gabumai).

23.2.5. Kodėl ir kaip asmens gyvenimas yra asmeninis takas (Derech) ir darbas (Avoda)?

23.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

23.3.1. Žydų kalendoriaus sandara. Kuo žydų kalendorius skiriasi nuo Grigaliaus? Kokie žydų kalendoriaus mėnesiai?

23.3.2. Žydų tautos kalbos. Kokia kalba žydai meldžiasi? Iš kur kilo hebrajų kalba? Kuo svarbi aramėjų kalba?

23.3.3. Žydų šventės. Kokia apeigų, vykdomų per Roš Hašana, Chanuką, Pesach prasmė? Kuo Šabatas skiriasi nuo kitų švenčių (yamim tovim)? Kaip aš namie švenčiu šventes?

23.4. Santykis su visuomene. Mokymosi turinys:

23.4.1. Moralės normos. Kaip galiu atsiprašyti už blogus darbus? (Jom Kipur šventė) Kuo galiu padėti žmonėms, kuriuos nuskriaudžiau? Ką reiškia maloningumas (chesed)? Kas žydo gyvenime yra atsakomybė Kūrėjui ir kitiems žmonėms (tešuva)?

23.4.2. Buvimas sinagogoje. Kur sinagogoje meldžiasi vyrai ir moterys? Kur saugoma Tora?

23.4.3. Kur Tora skaitoma? Kaip Tora pagerbiama pamaldų metu?

23.4.4. Santykiai šeimoje. Kaip suprantu bendruomenę? Kas man joje svarbu? Koks skirtumas tarp santykių šeimoje ir visuomenėje, žydų tautoje, tarp visų pasaulio žmonių?

23.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

23.5.1. Istorinis švenčių kontekstas. Koks istorinis šventės pagrindas? Istorinio šventės įvykio laikas.

23.5.2. Izraelio valstybė. Kokie didžiausi Izraelio miestai? Kuo skiriasi Izraelio ir Lietuvos flora, fauna, geografija?

23.5.3. Žmonijos sukūrimas. Adomo ir Ievos istorija. Kas yra Rojus?

24. Mokymo(si) turinys. 3 klasė:

24.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

24.1.1. Tora — ypatinga knyga. Kuo išsiskiria Tora iš kitų senųjų ir šiuolaikinių knygų, tekstų (išoriniai požymiai, turinio ypatybės ir svarba, pagarbos santykis).

24.1.2. Toros teksto grafiniai ypatumai. Kaip suskirstytas Toros tekstas (paragrafai, eilutės)? Ką reiškia skaičiai Toros teste?

24.1.3. Raktinės Toros istorijos. Kaip buvo sukurtas pasaulis? Kas buvo žydų protėviai ir kuo jie svarbūs?

24.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

24.2.1. D-o vaidmuo. Pasaulio sukūrimas – kaip ir kokios gyvos būtybės buvo sukurtos? Ką aš norėčiau sukurti ir ką kurčiau kitaip D-vo vietoje? Koks aš būčiau D-vas?

24.2.2. Maldos paskirtis. Kokių būna maldų (asmeninė malda (vienumoje) ir bendruomeninė malda (minjanas 10 žmonių))? Kuo ypatingos Šabato maldos?

24.2.3. Dešimt DĮ. Pagrindinės Dekalogo tiesos, paliepiami su pavaizdavimu, kas gerai ir kas blogai. Kaip paprasčiausiai galima taikyti Dekalogą kasdienybėje?

24.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

24.3.1. Judėjų kalendorius. Koku metų laiku švenčiama Roš Hašana, Chanuka, Pesach?

24.3.2. Kaip rašoma data pagal judėjų kalendorių?

24.3.3. Rašmenys. Kas yra gematrija? Kokią prasmę turi šventėse naudojami terminai (roš, amen, baruch, šalom, sela)?

24.3.4. Šventės ir jų tradicijos. Kokius patiekalus valgome per pagrindines žydų šventes?

24.3.5. Kas turi būti padengta ant stalo per pagrindines žydų šventes?

24.4. Santykis su visuomene. Mokymosi turinys:

24.4.1. Pažintis su kitomis religijomis. Kodėl visų religijų maldos namai skiriasi (religijų įvairovė, skirtumai, maldos namai, simboliai, pagarba)? Kokie yra skirtingų religijų šventikai?

24.4.2. Žydų ir kitų tautų maldos namai. Kas buvo ir gali būti žydų Šventykla? Kuo sinagoga skiriasi nuo Šventyklos, bažnyčios, cerkvės, ir mečetės ar budistų šventyklos? Kaip reikia elgtis sinagogoje?

24.4.3. Kokios būna šeimos. Kuo skiriasi judėjų šeimos nuo kitų religijų ir kultūrinių tradicijų šeimų?

24.4.4. Kokie santykiai tarp kartų būna ir turėtų būti šeimose?

24.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

24.5.1. Ką judaizmas moko apie pasaulį ir žmoniją? Į kokius žydų ir žmonijos gyvenimo klausimus atsako Tora? Kuo Toros istorijos skiriasi nuo mokslo ir istorijos?

24.5.2. Žydų tautos simboliai. Dovydo skydas. Tora ir Šventykla. Menoros simbolis. Vėliava. Himnas. Herbas.

24.5.3. Žydų tautos istorija. Senosios istorinės asmenybės. Patriarchai ir pranašai. Karaliai ir reformatoriai. Garsiausi rabinai ir išminčiai (iki Haskalos).

25. Mokymo(si) turinys. 4 klasė:

25.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

25.1.1. Tora – ypatinga knyga. Kokia kalba parašyta Tora (kalbų skirtumai, senoji hebrajų kalba)?

25.1.2. Kuo skiriasi Toros knyga nuo Toros ritinio?

25.1.3. Toros teksto grafiniai ypatumai. Kuo skiriasi Toros rašmenys nuo modernios hebrajų kalbos, kaip ir kiek jie keitėsi? Koks Toros teksto dalių skirstymas žydų metuose?

25.1.4. Raktinės Toros istorijos. Kaip žydai tapo tauta? Kokia Abraomo ir Mozės reikšmė žydų tautai?

25.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

25.2.1. D-o vaidmuo. Kodėl judaizme negalima D-o vaizduoti ir tarti jo vardo? Kas man yra D-as ir kaip aš jį patiriu?

25.2.2. Maldos paskirtis. Kokios būna asmeninės maldos? Kodėl žmonės meldžiasi ir ko jie gali prašyti D-o? Kas yra nusiteikimas melstis (kavana)?

25.2.3. Dešimt DĮ. Pilni Dešimt DĮ tekstai, jų suskirstymas į dvi dalis – santykis su D-u ir santykis su kitais bei savimi? Kodėl sunku laikytis DĮ, kokie pagrindiniai sunkumai?

25.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

25.3.1. Judėjų kalendorius. Kodėl žydai švenčia šventes tam tikru metų laiku? Kodėl Jom Kipur laikoma svarbiausia metų švente? Nuo kokių įvykių skaičiuojami metai pagal judėjų, Grigaliaus ir musulmonų kalendorius?

25.3.2. D-o priesakai. Kodėl D-as liepė švęsti Šabatą? Kas yra micva ir kiek jų yra? Kodėl ir kaip reikia vykdyti micvot (priesakus)?

25.3.3. Šventės ir jų tradicijos. Žydų švenčių žaidimai ir jų istorinė kilmė. Kuo panašios ir kuo skiriasi Pesach ir Velykos? Kuo panašūs ir kuo skiriasi Jom Kipur ir krikščioniškos atleidų šventės?

25.4. Santykis su visuomene. Mokymosi turinys:

25.4.1. Pažintis su kitomis religijomis. Kas vienija visus žydus? Kuo skiriasi monoteistinės ir politeistinės religijos?

25.4.2. Žydų maldos namai. Kokia sinagogos, bažnyčios, cerkvės, mečetės, budistų šventyklos simbolika? Kuo skiriasi rabinas kuo kitų religijų vadovų ir patarnautojų?

25.4.3. Kokios būna šeimos. Šeimos narių vaidmenys (patriarchatas, matriarchatas).

25.4.4. Kaip išreiškiama pagarba kitiems šeimos nariams? Kokie būna ir kaip geriausiai sprendžiami nesutarimai, konfliktai šeimose?

25.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

25.5.1. Kuo judaizmo mokymas skiriasi nuo modernaus mokslo ir kuo papildo jį? Dėl ko ir kaip radosi modernus mokslas ir Apšvieta? Kokia buvo žydų Apšvieta (Haskala) ir ko mokė Vilniaus Gaonas? Dėl ko buvo pašalintas iš savo bendruomenės Baruchas Spinoza ir ką tai

reiškia dabar?

25.5.2. Žydų valstybės ir tautos simboliai. Vėliava. Himnas. Herbas. Dovydo žvaigždė. Vėliavos fonas. Menoros simbolis.

25.5.3. Žydų tautos istorinės asmenybės. Vilniaus Gaonas, Baruchas Spinoza, Rabinas Salanteris, Mozė Hesas ir Teodoras Hercelis, Zygmundas Froidas ir Liudvikas Zamenhofas.

26. Mokymo(si) turinys. 5 klasė:

26.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

26.1.1. Senojo Testamento struktūra. Tora anksčiau ir dabar (pergamentas, papirusas, Tora vaizduojamajame mene, spausdinta knyga, suskaitmeninta Tora). Kodėl Tora skaitoma kasmet iš naujo?

26.1.2. ST teksto pažinimas. Kaip aš jaučiuosi skaitydamas Torą ir kitas Tanacho dalis? Ką man asmeniškai kalba Toros tekstai?

26.1.3. Judaizmas iki Toros. Koks būtų Abraomo ir Mozės pokalbis? Kokia buvo Mozės misija?

26.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

26.2.1. D-as pristato save. Koks yra judaizmo D-as? Kaip Das pasirodo? Pranašų vaizduojamas D-vs.

26.2.2. Kodėl žmonės meldžiasi. Ar pasimeldus kas nors pasikeičia? Kodėl vyrai meldžiasi pirmame sinagogos aukšte, o moterys – antrame?

26.2.3. Didžiosios pasaulio religijos. (judaizmas, krikščionybė, islamas, budizmas, hinduizmas). Pagrindinė didžiųjų pasaulio religijų simbolika.

26.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

26.3.1. Metų ciklas. Judėjų kalendoriaus ypatumai ir struktūra. Rudens šventės ir jų sąsajos su kalendoriumi (Roš Hašana, Jom Kipur, Sukot, Simchat Tora).

26.3.2. Švenčių istorinis kontekstas. Koks rudens švenčių kontekstas (Kainas ir Abelis, Pasaulinis tvanas, Babelio bokštas, Abraomas, Izaokas, Jokūbas, 12 Jokūbo sūnų, Juozapas ir Jokūbo namai).

26.3.3. Švenčių prasmės ir šventimas. Kokios rudens švenčių prasmės? Jų sąsajos su Pasaulio sukūrimu (Adomas ir Ieva).

26.3.4. Santykis su visuomene. Mokymosi turinys:

26.3.5. Gimimas. Apipjaustymo, pirmagimio išpirkos, vardo suteikimo tradicijos. Kokia apipjaustymo tradicijos atsiradimo istorija?

26.3.6. Šeimos sukūrimas. Tradicinė žydų šeima. Šeimos sukūrimo įstatymai (leidžiamos ir draudžiamos santuokos, amžius, kada galima tuoktis).

26.3.7. Dekalogas kaip gyvenimo gairės. Kodėl D-ui svarbu, kaip aš gyvenu? Kokius įsakymus mums davė D-as (Dekalogas kaip kelrodis Am Israel ir asmens gyvenime, jo reikšmė žmonijai).

26.4. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

26.4.1. Dešimt D-vo įsakymų, Dekalogas. Dėl ko dauguma mums žinomų visuomenių turi religines kultūras, institucijas ir praktikas? Kuo išsiskyrė žydų religinė tradicija nuo kitų regiono tradicijų?

26.4.2. Izraelio Valstybės simboliai. Ką simbolizuoja menora ir Dovydo skydas / žvaigždė?

26.4.3. Lietuvos valstybinės ir tautinės simbolikos reikšmė, jos skirtumai nuo izraelietiškos.

26.4.4. Ankstyviausia žydų tautos istorija. Kokie svarbiausi Pradžios knygos ir patriarchų istorijų siužetai? Kuo šios istorijos skiriasi nuo kitų bronzos / geležies amžiaus Artimųjų Rytų kultūrų?

27. Mokymo(si) turinys. 6 klasė:

27.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys

27.1.1. Tanacho struktūra. Iš kokių dalių susideda ST (kuo jos skiriasi). Kuo struktūriškai skiriasi Tanachas nuo krikščionių Biblijos ir musulmonų Korano?

27.1.2. Tanacho teksto pažinimas. Kokiais būdais interpretuojame Toros tekstus? Kuo skiriasi Toroje aprašyti įvykiai nuo kituose literatūriniuose ir istoriniuose tekstuose aprašytų?

27.1.3. Judaizmas iki Toros. Kuo svarbūs Abraomas ir Mozė? Kodėl pasirinktas būtent Mozė?

27.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

27.2.1. D–as pristato save. Ar Das prisiima atsakomybę už savo tautą? Kaip suprasti D-vo valią? Koks šiuolaikinio mokslo ir netikinčių žmonių (ateistų, agnostikų) požiūris į Dvą ir religijas?

27.2.2. Kodėl žmonės meldžiasi. Kada žmonės kreipiasi į D–vą? Kolektyvinės maldos prasmė.

27.2.3. Didžiosios pasaulio religijos. Kodėl yra tiek daug religijų (įgimtas D-o troškimas). Kuo tiki kitų religijų atstovai (pagrindiniai didžiųjų pasaulio religijų principai).

27.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

27.3.1. Metų ciklas. Kokie judėjų kalendoriaus ypatumai ir struktūra? Pavasario šventės ir jų sąsajos su kalendoriumi (Purim, Pesach, Šavuot).

27.3.2. Švenčių istorinis kontekstas. Pavasario švenčių istorinis kontekstas (žydai Egipte – nuo laisvės prie vergovės, išėjimas iš Egipto (Pesach šventės tradicijos, Omerio skaičiavimas, Toros dovanojimas, Šavuot, pagonybė ir monoteizmas)).

27.3.3. Švenčių prasmės ir šventimas. Kokios pavasario švenčių prasmės? Sąsajos su laisvės tema (nuo vergovės prie laisvės).

27.4. Santykis su visuomene. Mokymosi turinys:

27.4.1. Gimimas. Kuo ypatingas pirmagimio statusas? Vardo suteikimo tradicija berniukui ir mergaitei. Kodėl egzistuoja dviejų vardų suteikimo tradicija?

27.4.2. Šeimos sukūrimas. Kas yra Ktuba? Kaip išrenkama vestuvių data? Kokia šventės tvarka (7 palaiminimai).

27.4.3. Dekalogas kaip gyvenimo gairės. Kaip žinoti, ar elgiusi gerai, ar blogai (sąžinė, vidinis balsas). Nuo ko mus saugo D-o įsakymai (įsakymai kaip gyvenimo taisyklės; kokie yra dvasiniai pavojai, pagundos).

27.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

27.5.1. Judaizmo istorinė raida. Kokius žmonių poreikius religijos tenkina? Kokia buvo bendra judaizmo raida Artimųjų Rytų regiono kontekste?

27.5.2. Izraelio valstybės simboliai. Kaip atsirado tautas, valstybes, religijas nusakantys simboliai? Kuo skiriasi modernių tautų simbolika nuo tradicinių, senesnių kultūrų?

27.5.3. Ankstyviausia žydų tautos istorija. Kas yra bronzos amžiaus kolapsas ir kas pasikeitė regiono religinėse tradicijose geležies amžiuje? Kuriuos siužetus ir asmenis Toros istorijose archeologai gali patvirtinti?

28. Mokymo(si) turinys. 7 klasė:

28.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

28.1.1. Toros pažinimo pradmenys. Tora kaip palikimas ne vien žydams. Pagrindiniai Toros, Talmudo ir krikščionių literatūros skirtumai.

28.1.2. Tora ir istorija. Toros ir pasaulio istorijos sąsajos (hetitai, Egiptas, Babilonas, Asirija, Persija, Romos imperija ir t.t.). Kuo skiriasi Toros pranašas nuo rabino, nuo šiuolaikinių dvasininkų ar religinių mokytojų? Ar pranašai dabar būtų laikomi psichikos ligoniais?

28.1.3. Sandoros istorija Toros panoramoje. Kaip Išėjimo iš Egipto istoriją papasakotų Nacionalinė geografija (chronologinė seka: protėviai, išėjimas, teisėjai, karaliai, pranašai, tremtis).

28.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

28.2.1. D-o apsireiškimas. Kaip Toros istorijose apsireiškia D-vas? Ar lengva tikėti D-vo apsireiškimu šiuolaikiniam žmogui?

28.2.2. D-o ir žmogaus dialogas ST. Kokie yra maldos pavyzdžiai ST? Kokiomis aplinkybėmis istorijų veikėjai meldėsi D-ui?

28.2.3. Judaizmo religijos istorinis kontekstas. Kodėl judaizmas tapo “rabinistinis” ir ką tai reiškia? Kuo skiriasi Hilelio ir Šamajaus požiūris į tapimą / buvimą žydu?

28.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

28.3.1. Priedermių vaidmuo. Kokia yra priedermių (micvot) klasifikacija? Kaip priedermės lemia žmonių santykius? Ar Toros mokymasis yra didžiausia žydų tautos vertybė?

28.3.2. Judaizmas ir kasdienybė. Kokia yra kasdienė religinė praktika (košerinis maistas, rankų plovimas, mezusa, šabato ir švenčių žvakių degimas, drabužiai).

28.3.3. Šventės pagal Torą. Kokia Jeruzalės šventyklos istorija? (šventykla – žydų dvasinis

centras, šventykla ir žydų metų gyvenimo ciklas, pirmoji ir antroji šventykla, šventyklos sugriovimas ir atstatymas, prisiminimas apie sugriautą šventyklą (9 Avo). Kokia Chanukos istorija (šventės istorija, helenizavimas, Chanukos tradicijos, tradicinė chanukos virtuvė, moters vaidmuo žydų tradicijoje (Chana ir jos sūnūs).

28.4. Santykis su visuomene. Mokymosi turinys:

28.4.1. Gyvųjų įsipareigojimas. Koks judaizmo požiūris į gyvenimą ir mirtį? Kokios pagrindinės laidotuvių tradicijos? Kuo jos skiriasi nuo krikščioniškų ir kitų nežydiškų, dabar praktikuojamų Lietuvoje?

28.4.2. Bendra maldos samprata. Kaip pasiekama ir kas yra kavana? Kokios būna kasdienės ir švenčių maldos, kaip sudarytas sidūras (maldynas)?

28.4.3. Herojiški tikėjimo pavyzdžiai. Ar lengva išlikti ištikimam D-vui ribinėse situacijose? Icchako, Jobo, Danieliaus, Jehudos Makabi atvejai.

28.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

28.5.1. Monoteizmo atsiradimas. Kuo skiriasi monoteizmas nuo politeizmo? Kokios buvo Egipto, hetitų ir Kanaano politeistinės religijos iki judėjų monoteizmo atsiradimo? Mošė Rabeinu, išėjimas iš Egipto ir Toros gavimas – ką sako Tora ir ką sako archeologai?

28.5.2. Monoteistinių religijų skirtumai. Vienas ar skirtingi apreiškimai? Kuo skiriasi judaizmo, krikščionybės ir islamo požiūris į pranašystes, mesijiškumą bei istorijos pabaigą?

28.5.3. Galuto pradžia. Galutas iki 2-os Šventyklos sugriovimo. Aleksandrijos bendruomenė.

29. Mokymo(si) turinys. 8 klasė:

29.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

29.1.1. Toros pažinimo pradmenys. Koks istorikų ir archeologų požiūris į Toros istorijas? Žmogaus santykis su D-vu Toroje (Tora kaip apreiškimo tekstas, gematrija, D-vo ir žmogaus dialogas).

29.1.2. Tora ir istorija. Kuo istorijos vadovėlis skiriasi nuo pranašų literatūros (pranašų knygos Ozėjas, Jirmijahū, Amosas, Ješajahū – istorinių situacijų aiškinimas ir raginimas atsiliepti į D-vo kvietimą). Ką reikėtų klausytis ir išgirsti D-vą šiandien? Ar tai įmanoma? Ar mes galime klausytis vienas kito?

29.1.3. Sandoros istorija Toros panoramoje. Ką Toroje suprasti pažodžiui, o ką ne (simboliai ir perkeltinė reikšmės, pvz., atpirkimo ožys, Babelio bokštas, Noacho laivas, Sodoma ir Gomora, išmintingas kaip Šlomo, Icchako auka ir avinas).

29.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

29.2.1. D-o apsiereikimas. Kas atsitinka, kai mirštame? Ar ir mūsų laukia gyvenimas po mirties?

29.2.2. D-o ir žmogaus dialogas ST. Kuo skiriasi pokalbis su žmogumi ir malda D-ui? Kuo skiriasi judaizmo ir kitų religijų maldos?

29.2.3. Monoteizmo religijų santykis. Judėjų, krikščionių ir musulmonų tikėjimų skirtumai (istorinės aplinkybės, chronologija, asmenybės, tikėjimo turinys ir praktika). Dėl ko kyla religiniai nesutarimai ir kas yra tarpreliginis dialogas?

29.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys

29.3.1. Priedermių vaidmuo. Kas yra Bar ir bat micva (amžius, reikšmė, ceremonija)? Kas yra talit, tfilin (jų reikšmės, atsiradimo istorijos). Žydiški vardai (vardo jėga, jo įtaka žmogaus gyvenimui, vardo sąsajos su žydų tautos istorija).

29.3.2. Judaizmas ir kasdienybė. Kokia sinagogos atsiradimo istorija (sinagogos sandara, žmonės, dirbantys sinagogoje, sinagoga – žydų bendruomenės centras, sinagogos šventumas).

29.3.3. Šventės pagal Torą. Kokia Tu bi Švat istorija (žydų tauta ir Erec Israel, septynios augalų rūšys, medžių naujieji metai, šventės tradicijos, Tu bi švat šventė šiuolaikiniame Izraelyje). Kokia Purim istorija (žydų bendruomenė Persijoje, žydų tautos gyvenimas diasporoje, stebuklai žydų tautos istorijoje, Purim vakar ir šiandien).

29.4. Santykio su visuomene mokymosi turinys:

29.4.1. Gyvųjų įsipareigojimas. Kaip giminės privalo elgtis per laidotuves ir po jų? Kas yra šiva (7 dienos po laidotuvių)? Kas yra Šlomit (30 gedulo dienų)? Kas yra Kadiš, Jorrait, Jizkor?

29.4.2. Malda ir meditacija. Kaip meldėsi Toros patriarchai? (Icchakas, Mozė, Šmuelis, Dovydas, Šlomo)? Malda kaip poezija (psalmės kaip jausmų ir patirčių išraiška).

29.4.3. Herojiški tikėjimo pavyzdžiai. Ar lengva išlikti ištikimam D-vui ribinėse situacijose? Rabinas Elchanan Wasserman. Lietuvos Ger Tsedeko legenda ir realios istorijos.

29.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

29.5.1. Judaizmo unikalumas. Lo Tisa Įsakymo prasmė. Kodėl stambeldystės draudimas toks svarbus ir ypatingas regiono istorijos kontekste?

29.5.2. Judaizmo santykis su kitomis monoteizmo religijomis. Judaizmo išlikimo strategijos ne-judaistinėse aplinkose. Ar galima tapti žydu? Kas yra prozelitai?

29.5.3. Galutas dabar. Izraelio valstybė ir Alija. Amerikos, Europos, Azijos, Afrikos bendruomenės.

30. Mokymo(si) turinys. 9 ir I gimnazijos klasė:

30.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

30.1.1. Toros aktualumas. Kokie yra esminiai skirtumai ir panašumai tarp Toros ir krikščionių kanono? Ar verta skaityti Torą šiandien (kultūrinis paveldas, įtraukianti knyga, tikėjimo šaltinis, maldos būdas).

30.1.2. Apreiškimo paveldėtojai. Kuo skiriasi Toros užrašytojų ir šiuolaikinė kultūros? Kaip atpažįstami Toros motyvai literatūroje ir kituose meno kūriniuose?

30.1.3. Pakrikęs žmogus. Kodėl kenčia nekaltas (kančios problema Jobo knygoje). Kur D-as, kai skauda? (Jobo knyga, Holokaustas ir Galut).

30.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

30.2.1. D-s ir žmogus. Ką reiškia Izraelio išrinktinumas? Ar ir kaip D-s kalba su mumis? Pranašo Jonos istorija. Ar mums reikalingi šventumo potyriai ir ar jie įmanomi be santykio su D-vu?

30.2.2. Žmogaus pokalbis su Kūrėju. Ką reiškia ir ko nereiškia maldos veiksmas? Kaip gyventi be maldu?

30.2.3. Pasaulio taisymas: tarpreliginis dialogas. Kada ir kodėl kilo pirmieji nesutarimai dėl religijų? Kodėl šiais laikais žmonės priima, keičia arba atsisako savo religijos? Kaip kalbėtis ir bendrauti su skirtingų įsitikinimų, tikėjimo, nuostatų žmonėmis? Ką reikštų šiuolaikiniai ES lygių galimybių ir žmogaus teisių principai judaizmo tradicijų kontekste?

30.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

30.3.1. Žydų kalendoriaus išmanymas. Kokia žydų kalendoriaus struktūra, priesakas pašventinti mėnesį, pranešimas apie mėnesio pradžią, kas gali apie ją pranešti? Kokios simbolinės mėnesių reikšmės?

30.3.2. Minėjimai šiandieną. Ką reiškia Jeruzalės diena (Jeruzalės reikšmė žydų gyvenime, kaip Dovydas užkariavo Jeruzalę, Jeruzalės paminėjimas Toroje). Koks žydų tautos ryšys su savo šalimi (ryšys tarp priedermių vykdymo ir gyvenimo Izraelyje, žydų tautos grįžimas į Izraelį, Izraelio valstybė šiuolaikiniame pasaulyje).

30.3.3. Įvairių kultūrų švenčių tradicijos. Kokios aškenazių švenčių tradicijos (Lietuva, Lenkija, Rusija, Baltarusija, Ukraina, Vokietija). Kokios sefardų švenčių tradicijos (Ispanija, Prancūzija, Šiaurės Afrika). Kokie skirtumai tarp tradicinių žydų ir karaimų švenčių, ką Lietuvos karaimų bendruomenė švenčia šiais laikais?

30.4. Santykio su visuomene mokymosi turinys:

30.4.1. Judaizmas kasdieną. Kokia priedermės švęsti Šabatą atsiradimo istorija (Šabato reikšmė, Šabato ryšys su D-u, Šabato šventimo įstatymas, Šabato maldos sinagogoje, Avdala – Šabato baigimo ceremonija). Ką reiškia “saugoti Šabatą”, ką dera daryti per savaitę? Kuo skiriasi draudžiami darbai (melachot) nuo Šabato poilsio?

30.4.2. Nuo ortodoksų iki šiuolaikinio judaizmo. Kas yra ortodoksinis judaizmas? (Gaonų laikmetis, Komentarai Tanachui ir Talmudui, Vilniaus Gaonas, chasidizmas, Chabad judėjimas, Mitnagdīm judėjimas). Kas yra chasidizmas, kaip jis atsirado ir koks buvo Vilniaus Gaono požiūris į jį, kaip chasidai gyvena dabar?

30.4.3. Raštai. Steigties istorijos. Pirmieji žmonės, Kaino ir Abelio istorija, Babelis, Nojus ir tvanas. Juozapas ir broliai. Jona ir banginis. Izaoko ir kitų aukos, aukojimo ir pasiukojimo simbolizmas Toroje. Jokūbas ir dvasinis paveldas.

30.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

30.5.1. Religinių patirčių ir praktikų įvairovė. Kokie esminiai senųjų Artimųjų Rytų civilizacijų religinių sistemų raidos bruožai – nuo Gobekli Tepe iki Antrosios Šventyklos? Kokie monoteizmo, politeizmo, katenoteizmo ir autosoteriologinių religijų esminiai skirtumai? Europos religinių tradicijų užuomazgos Bronzos ir Geležies amžiais.

30.5.2. Judaizmas ir menas. Judaizmo temos Vilniaus ir krašto menininkų, literatų kūryboje iki Šoa – Mošė Kulbakas, Markas Šagalas, Avromas Suckeveris, Avromas Reizenas. Šoa ir menas (Yad VaShem medžiaga).

30.5.3. Žydai Europoje ir LDK. Aškenazių ir sefardų galuto istorijos panašumai ir skirtumai. Kodėl LDK buvo vadinama *paradisus judaeorum*? Ką reiškė įstatymai *de non tolerantibus judaeis*? Kaip pakeitė žydų gyvenimą LDK padalijimai.

31. Mokymo(si) turinys. 10 ir II gimnazijos klasė:

31.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

31.1.1. Toros aktualumas. Koks ST vaidmuo sinagogoje (bendruomeninio ir asmeninio dvasingumo šaltinis). Kodėl mokslininkai domisi ST (ST tyrinėtojų, istorikų, archeologų, kriptozoologų tyrimai).

31.1.2. Apreiškimo paveldėtojai. Kaip pritaikyti Toros tekstus savo gyvenime? Kaip suprasti ir kaip naudotis Toros intertekstualumu?

31.1.3. Pakrikęs žmogus. Ar aš esu savo brolio sargas (pavydas, pyktis, kaltė, sąžinė, Kainas ir Abelis). Ar žmonės kada nors pastatys Babelio bokštą (puikybės pasekmė, Babelio bokštas).

31.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

31.2.1. D-vas ir žmogus. Jeigu D-s ateitų į tavo namus (Abraomo svečiai). Ar visi žmonės jaučia D-o artumą (Šechiną)? Agnostinio gyvenimo orientyrai.

31.2.2. Žmogaus pokalbis su Kūrėju. Ar ir kokius mūsų poreikius išreiškia maldos? Ar turi prasmės maldos ir be chevrot ir kahilut? Kaip skiriasi kavana ir šiuolaikinės meditacinės praktikos?

31.2.3. Pasaulio taisymas: tarpreliginis dialogas. Kur gali susitikti skirtingų tikėjimų žmonės (taikus sugyvenimas, geri darbai, tarnavimas visuomenei ir žmonijos interesams). Kodėl ir kaip rabinai bendrauja su kitų religijų atstovais? Kaip įmanoma nuo priešpriešos, kovos, persekiojimo ateiti iki bendros maldos? Ką reiškia šiuolaikiniai, ES žmogaus teisių ir lygių galimybių principai tarpreliginio dialogo kontekste?

31.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimo mokymosi turinys:

31.3.1. Žydų kalendoriaus išmanymas. Koks Saulės ir Mėnulio kalendorių suderinimas, šiuolaikinis kalendorius – 19 metų ciklas? Pilni ir nepilni mėnesiai. Kas yra Roš Chodeš – mėnesio pradžia? Maldos ir apeigos sinagogoje per Roš Chodeš.

31.3.2. Minėjimai šiandieną. Ką reiškia Holokausto minėjimo diena (jos maldos ir tradicijos, ryšys su šventyklos sugriovimu). Ką reiškia Izraelio nepriklausomybės diena (Izraelis – pasaulinis žydų centras; tradicijos, susijusios su Izraeliu, Izraelio nepriklausomybės minėjimas). Ką reiškia Žuvusių Izraelio karių paminėjimo diena?

31.3.3. Įvairių kultūrų švenčių tradicijos. Kokie litvakų ir lietuvių tradicijų panašumai ir skirtumai (maistas, drabužiai, šventės). Ką žydų ir lietuvių kultūros perėmė viena iš kitos? Koks litvakų kultūros santykis su kitomis regiono etninėmis kultūromis?

31.4. Santykio su visuomene mokymosi turinys:

31.4.1. Judaizmas kasdieną. Kokie yra žydų namai (vaikų auklėjimas, tėvų ir vaikų santykiai, našlės ir našlaičiai). Koks ryšys tarp darbo ir Toros žydų gyvenime (santykis su mokslu ir darbu, kas gali mokytis Toros, Toros mokymosi įstatymai, tėvo priedermė mokytis sūnus amato, žydų profesijos).

31.4.2. Nuo ortodoksų iki šiuolaikinio judaizmo. Kokios yra liberalios judaizmo kryptys (žydų švietimas, išėjimas iš geto, reformatoriškos idėjos judaizme, šiuolaikinės liberalios idėjos judaizme). Koks yra šiuolaikinio judaizmo tapatybių spektras?

31.4.3. Alegorezė Tanacho ir Talmudo literatūroje. Alegorijos ir karaliaus Šlomo mokymai apie žmogaus gyvenimo kelio pasirinkimą, apie laukiančius sunkumus. Teisingas gyvenimo kelias, padedantis palaikyti pasaulyje tvarką, Giesmių giesmė kaip Pesach ir Šabato liturgija. Žmogaus gyvenimo idealas Tehilim, protėvių santykis su gamta, tikėjimas D-u ir žydų tautos tapatybė.

31.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

31.5.1. Religinių patirčių ir praktikų įvairovė. Ką reiškia Karlo Jasperso “ašinio laiko” – didžiųjų universalių religijų atsiradimo – samprata? Tarpreliginis dialogas dabar – kokie dialogo bandymai ir kokios tarpreliginės įtampos dabarties Lietuvoje? Pasaulio religijų tradicijos ir reformos, religiniai karai ir apsikeitimas tarp religijų Europoje bei Lietuvoje.

31.5.2. Judaizmas ir menas. Nobelio laureatai – Isaac Bashevis Singer ir J.D. Salinger. Po Šoa kūrė menininkai – Grigorijus Kanovičius, Samuelis Bakas. Frankfurto Mokyklos humanistai.

31.5.3. Antisemitizmo raida. Antisemitizmo kilmė nuo Antikos, viduramžiais ir pokyčiai aujaisiais laikais. Šoa priežastys ir nežydų europiečių ištraukimo motyvai, dalyvavimo spektras, etinės ir teisinės atsakomybės klausimai. Lietuvos Šoa atvejo išskirtinumas. Šūkis “Niekada daugiau” – kuo žydų tautos tragedija Lietuvoje panaši bei skiriasi nuo kitų tautų, tapatybių grupių praradimų bei tragedijų?

32. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė:

32.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

32.1.1. Toros aktualumas šiandien. Kokią etinę ir kultūrinę reikšmę Tanachas turi šiandien žydų ir pasaulio visuomenėse (istorinės-kultūrinės, etinės-moralinės savimonės šaltinis daugeliui pasaulio visuomenių). Kaip mokslininkai nagrinėja Tanacha ir Talmudą (literatūrologijos, istorijos, antropologijos, religijotyros požiūriai).

32.1.2. Apreiškimo paveldėtojai. Kaip Tanacho turiniai yra naudojami šiuolaikinėse medijose? Kaip deramai, nenuvertinant interpretuoti Tanacho ir Talmudo turinius medijų ir kasdienybės kontekste?

32.1.3. Pakrikęs žmogus. Altruizmo ir egoistinės agresijos perskyra Tanache (Berešito istorijų etinės pamokos šiandienai). Žmogaus valios ir gebėjimų ribų suvokimas Tanache (etinės žmogaus veiklos ribos nuo Berešito iki Išminties knygų).

32.2. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi:

32.2.1. D-vas ir žmogus. Lech Lecha ir Toldot dalių etinės pamokos (Abraomo moralinė ūgtis). D-o artumas (Šechinos) samprata Tanache ir jos reikšmė šiandien.

32.2.2. Žmogaus pokalbis su Kūrėju. Ar maldos padeda šiuolaikiniame, moderniam, technologiniame gyvenime ir kiek? Ar skiriasi religijos praktikų ir netikinčiųjų solidarumas ir koks jis? Ar judaizmo religinės praktikos gali praturtinti ir būti naudojamos nežydų, netikinčiųjų gyvenime?

32.2.3. Pasaulio taisydas: tarpreliginis dialogas. Kaip veiksmingiausia ir saugiausia bendradarbiauti skirtingų įsitikinimų, tikėjimų žmonėms Lietuvoje? Rabinistinio judaizmo vieta šiuolaikinėje Lietuvos kultūroje. ES žmogaus teisių ir lygių galimybių principų taikymo iššūkiai bei galimybės Lietuvos žydų gyvenime.

32.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimas:

32.3.1. Žydų kalendoriaus išmanymas. Šiuolaikinių kultūrinių ir pilietinių švenčių Lietuvoje ir žydų kalendorinių švenčių skirtumai bei panašumai. Izraelio pilietinės ir religinės šventės bei jų praktika šiandien. Žydų kalendorinės šventės Europos istorijos kontekste ir dabartinėje ES.

32.3.2. Minėjimai šiandieną. Kaip galime kitiems paaikškinti Holokausto minėjimo dienos reikšmę (Holokausto istorijos reikšmė dabarties Lietuvos visuomenei). Kaip minėti Izraelio nepriklausomybės dieną Lietuvoje, kuo litvakų bendruomenė prisidėjo prie Izraelio sukūrimo? Kaip minėti Žuvusių Izraelio karių paminėjimo dieną Lietuvoje ir kuo ji panaši, persipina su Lietuvos pilietinėmis šventėmis?

32.3.3. Įvairių kultūrų švenčių tradicijos. Kokios mažesnių Lietuvos etnosų – karaimų, totorių, lenkų, baltarusių – švenčių tradicijos (maistas, drabužiai, apeigos). Kuo litvakų kultūra skiriasi ir kaip susijusi su karaimų bendruomenės kultūra Lietuvoje?

32.3.4. Santykio su visuomene mokymosi turinys:

32.3.5. Judaizmas kasdieną. Konfliktai tarp bendraamžių ir tarp kartų – kaip juos spręsti padeda judaizmo tradicija? Požiūris į gyvenimo sėkmes ir nesėkmes judaizme – kaip neprarasti atkaklumo ir vilties (Tehilim, Koheleto. Jobo ir Patarlių knygos).

32.3.6. Nuo ortodoksų iki šiuolaikinio judaizmo. Kaip Galuto sąlygomis gyvena ir kokia etika vadovaujasi nereliginiai žydai? Kokios ir dėl ko išlieka vertybinės įtampos tarp religingų ir nereliginų žydų Izraelyje, Diasporoje?

32.3.7. Alegorezė Tanacho ir Talmudo literatūroje. PARDES metodo naudojimas Tanacho ir Talmudo alegorijoms perprasti. Pranašo Jonos istorija kaip universali žmogaus pasirinkimų ir vidinių konfliktų gyvenime alegorija – atvejo analizė.

32.4. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

32.4.1. Religinį patirčių ir praktikų įvairovė. Izraelio ir Europos šalių, Lietuvos istorijų sąsajos Tanacho ir Talmudo perspektyvoje – kolektyvinių kančių ir išlikimo motyvai. Kaip judaizmas gali padėti pagydyti kolektyvinės atminties žaizdas Europoje ir Lietuvoje (istorijos aukų vaidmens įveika)?

32.4.2. Judaizmas ir menas. Šiuolaikiniai žydų rašytojai ir menininkai kaip universalus humanizmo pavyzdžiai. Šiuolaikiniai Izraelio ir Diasporos inovacijų kūrėjai kaip naujų visuomenės gyvenimo technologijų lyderiai. Šiuolaikinis judaizmas ir nereliginis žydiškumas kaip miesto kultūra.

32.4.3. Antisemitizmo raida. Antisemitizmo pavidalai ir atvejai šios dienos pasaulyje ir Lietuvoje. Lietuvos Šoa atminties suderinimas su lietuvių ir kitų tautinių bendrijų istorijos pasakojimais. Antisemitizmo ir kitų diskriminavimo formų bei praktikų panašumai ir skirtumai – pagal lytį, lyties orientaciją, socialinę ar kultūrinę kilmę, tapatybę, amžių ir t.t.

33. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė:

33.1. Šventojo Rašto pažinimo mokymosi turinys:

33.1.1. Toros aktualumas šiandien. Judaizmas ir žydai ateities vizijose – mokslinės fantastikos literatūros apžvalga. Rabinistinio judaizmo ilgalaikis indėlis į žmonijos etinę-moralinę išminties tradiciją; kas yra universalios reikšmės?

33.1.2. Apreiškimo paveldėtojai. Kaip komunikuoti Tanacho ir Talmudo išmintį šiuolaikinių medijų pagalba? Kaip jūs mokytumėte Tanacho ir Talmudo pagrindinių mokymų savo vaikus?

33.1.3. Pakrikęs žmogus. Altruizmo ir egoistinės agresijos perskyra Tanache (Berešito istorijų etinės pamokos šiandienai – kartojimas). Tanachas, Talmudas ir pasaulio perkaitimas – judaizmo mokymai ekologinėje perspektyvoje (Noacho istorija).

33.2. Tikėjimo turinio mokymosi turinys:

33.2.1. D-vas ir žmogus. Pasitikėjimas kitais kaip kitų priėmimas ir altruistinis bendradarbiavimas (Juozapo istorija). Kaip keičiasi santykis su D-vu šiandienos visuomenėse ir kokios monoteizmo perspektyvos išvelgiamoje ateityje?

33.2.2. Žmogaus pokalbis su Kūrėju. Kuo maldingumo praktika skiriasi nuo šiuolaikinės populiariosios psichologijos? Postreliginės visuomenės ir būdai būti religingiems arba etiškiems gyvenant jose.

33.2.3. Pasaulio taisymas: tarpreliginis dialogas. Izraelio ir Lietuvos socialiniai antrepnieriiai ir inovatoriai – kokie projektai padeda įveikti visuomenių gyvenimo sunkumus? Kaip įsivaizduotume geresnę Lietuvos ateities istoriją visoms Lietuvos tautoms? Kaip užtikrinti ES žmogaus teisių ir lygių galimybių principų įgyvendinimą įvairialypėje Lietuvos visuomenėje bei kuo čia gali pasitarnauti ar trukdyti judaizmas?

33.3. Švenčių, tradicijų, ritualų, bendruomenės gyvenimas:

33.3.1. Žydų kalendoriaus išmanymas. Ar reikėtų (ir kokių) naujų švenčių Lietuvoje, kaip judaizmo tradicija galėtų būti labiau integruota į Lietuvos švenčių kalendorių? Judaizmo kalendorinių švenčių palikimas Europos istorijoje ir dabartyje.

33.3.2. Minėjimai šiandieną. Kaip minėti gausias Šoa atminties progas Lietuvoje, kad tai didintų visuomenės etinę atsakomybę ir jautrumą? Kokią Izraelio pilietinių ir religinių švenčių patirtį galėtų perimti Lietuva?

33.3.3. Įvairių kultūrų švenčių tradicijos. W. James'o ir R. Otto aiškinimai, dėl ko bet kuri visuomenė turi šventumo bei ritualų praktikas? Koks galėtų būti multikultūrinės Lietuvos švenčių kalendorius?

33.4. Santykio su visuomene mokymosi turinys:

33.4.1. Judaizmas kasdieną. Baimės ir pykčio įveika bei pakeitimas atjauta bei bendradarbiavimu judaizme. Pagalba kitiems kaip svarbiausia modalinė ūgties sąlyga I. Salanterio Musar sistemoje.

33.4.2. Nuo ortodoksų iki šiuolaikinio judaizmo. Chasidizmo inovacijos ir iššūkiai ortodoksiam rabinizmui. Žydiško ateizmo ir Apšvietos tradicijos bei perspektyvos šiandien.

33.4.3. Alegorezė Tanacho ir Talmudo literatūroje. Kaip ir kokiomis progomis aš interpretuočiau mano pasirinktas šventraščių alegorijas (Tanacho istorijų kartojimas). Kaip aš norėčiau pakeisti alegorines Tanacho istorijas dabarties sąlygomis (Berešito istorijos, pvz., Icchako aukojimas).

33.5. Judaizmo sąsajų su žydų tautos istorija mokymosi turinys:

33.5.1. Religinių patirčių ir praktikų įvairovė. Rytų ir Vakarų religijų populiarioji perskyra šiuolaikinėje savipagalbos rinkoje ir judaizmui joje tenkantis vaidmuo. Religingumo ir jo įvairovės likimas globalėjančiame pasaulyje. Šiuolaikinės Europos religijos ir jų reikšmė europiečio tapatybei, jų įtamos ir sąveikos su žmogaus teisių bei lygių galimybių užtikrinimo sistemomis,

33.5.2. Judaizmas ir menas. Modernus Izraelio menas ir kinematografija bei judaizmo motyvai jame. Žydai ir judaizmas populiarioje pasaulio literatūroje nuo mangos ar komiksų iki elektroninių žaidimų.

33.5.3. Antisemitizmo raida. Ar antisemitizmas išliks ateities Lietuvoje, Europoje, pasaulyje? Ar (ir kaip) įmanomos visuomenės be ženklios vienas kito diskriminacijos? Kuo antisemitizmas panašus į kitas diskriminacijos, lygių galimybių bei žmogaus teisių pažeidimų formas?

VI SKYRIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

34. Judėjų tikybos mokymosi pasiekimai vertinami ir fiksuojami mokyklos nustatyta tvarka. Vertinant dorinio ugdymo mokymosi rezultatus, svarbu susitarti dėl aiškių vertinimo kriterijų, jie turi būti žinomi ir mokiniams, ir jų tėvams. Kriterijai turėtų būti vienodi vertinant abiejų dalykų – tiek etikos, tiek tikybos – mokymosi rezultatus, atitinkantys programoje aprašytus pasiekimų lygius kiekvienam koncentru. Pasiekimų lygių požymiai aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų vertinimu pažymiais: slenkstinis lygis (I) – 4, patenkinamas lygis (II) – 5–6, pagrindinis lygis (III) – 7–8, aukštesnysis lygis (IV) – 9–10. Vertinama tik tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant vertinimo informaciją akcentuojamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Būtina gerbti mokinio pasaulėžiūrinį apsisprendimą, nuomonių įvairovę, tai neturėtų būti sudedamoji vertinimo dalis.

35. Rekomenduojama judėjų tikybos pasiekimus vertinti:

35.1. pasirenkamais pažangos fiksavimo būdais: pažymiais, „įskaityta“, „neįskaityta“, „padarė pažangą“, kaupiamuoju vertinimu, pažangos stebėjimo ir vertinimo aplanku ir pan. Pradinio ugdymo klasėse naudojami pasiekimų aprašai mokyklos sprendimu gali būti naudojami ir vyresnėse klasėse.

35.2. neformaliu konstruktyviu, empatišku komentaru skatinant laikytis bendražmogiškos, demokratinės-pilietinės etikos normų mokykloje ir už jos ribų, taip pat pripažįstant viešą ir asmeninę bei grupinę tokias normas atitinkančią elgseną ir tai įvertinant nominacijomis, viešomis padėkomis, prizais bei pagyrimais bendrų mokyklos renginių metu.

36. Judėjų tikybos ugdymo pamokose labai svarbus formuojamasis ugdomasis vertinimas, kai ugdymo(si) procese teikiamas abipusis atsakas, grįžtamasis ryšys, padedantis mokiniui gerinti mokymą(si), planuoti savo veiklas ir siekinius. Taikomas įsivertinimas padeda apmąstyti mokymosi procesą ir numatyti tolimesnius žingsnius. Jis gali būti naudojamas užduoties, pamokos pabaigoje, taip pat baigus tam tikrą temą arba apibendrinant vienai pasiekimų sričiai priklausančias temas.

37. Diagnostinis vertinimas atliekamas pradedant ar baigus tam tikrą mokymosi temą ar periodą. Apibendrinamasis sumuojamasis vertinimas – formaliai patvirtinti mokinio ugdymosi rezultatai, baigus programą, kursą, modulį ar kitą mokymosi etapą. Pateikiant užduotis mokiniams, turėtų būti paaiškinama, ką reikia atlikti, kaip bus vertinamas darbas, ką reiškia užduotį atlikti gerai ir kokie yra vertinimo kriterijai.

38. Mokinių pasiekimų vertinimas ir stebima pažanga yra komunikuojama tėvams mokyklos nustatyta tvarka. Mokinių dorinio ugdymo pasiekimai viešai tarpusavyje nelyginami, vertinimo informacija mokiniams ir tėvams pateikiama individualiai.

39. Bendra pasiekimų vertinimo strategija – įskaitos (trys įskaitos būtinos užbaigti vieną semestrą).

40. Aprašant mokiniui bei jo / jos tėvams pasiekimų lygių požymius naudojamos šios gebėjimų augimą rodančios skalės ir sąvokos:

40.1. mąstymo, samprotavimo ir elgsenos savarankiškumo:

40.1.1. padedamas – užduotis atlieka atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus, procesą organizuoja ir dalyvaujant/stebint mokytojui;

40.1.2. konsultuodamasis – mokinys užduotis atlieka pasitardamas su kitais, tikslingai klausdamas ar prašydamas patarimų;

40.1.3. savarankiškai – mokinys užduotis atlieka autonomiškai, pateikdamas rezultatus mokytojui;

40.1.4. solidariai – atlikęs savarankiškai užduotis mokinys konsultuoja ir bendradarbiauja savo iniciatyva su bendraklasiais, pristatydamas tam tinkamu laiku bendradarbiavimo rezultatus mokytojui ir klasei.

40.2. Mąstymo ir samprotavimo sudėtingumo:

40.2.1. pagrindiniu lygmeniu – mokinys žino esmines sąvokas, gali minimaliai jas paaiškinti, susieti su savo patirtimi;

40.2.2. sąsajų sudėtingumo – mokinys geba sieti aptariamą sąvoką tarpusavyje ir paaiškinti jų ryšius, pateikti skaidrinančių kasdienio gyvenimo pavyzdžių;

40.2.3. sisteminio sudėtingumo – mokinys geba rišliai susisteminti nagrinėjamą sąvokų visumą į bendrą temos aiškinamąją perspektyvą, paaiškinti kasdienio gyvenimo pavyzdžius;

40.2.4. tarpkontekstualaus sudėtingumo – mokinys geba susieti svarstomą dalyko temą su kitomis, palyginti skirtingų kontekstų sąvokas ir perspektyvas, atvejus ar pavyzdžius.

40.3. Mąstymo, samprotavimo bei elgsenos empatiškumo, socialumo:

40.3.1. slenkstinis lygmuo – mokinys skiria savo ir kitų emocines reakcijas temos klausimais ar pavyzdžių atžvilgiu, gali jas minimaliai nusakyti, geba skirti individualius ir socialinius užduočių kontekstus;

40.3.2. patenkinamas lygmuo – mokinys atspindi, t. y. proaktyviai įvardija, aptaria ir patvirtina savo ir kitų afektines reakcijas, geba sieti jas su individualiais ir grupiniais veiklos motyvais;

40.3.3. pagrindinis lygmuo – mokinys atjaučia, t. y. pademonstruoja neperdėtą įsijautimą bei „jausmą kartu“ kitų mokinių išgyvenimų atžvilgiu bei priima ir patvirtina kitų įsijautimą, užbrėžia ribas perdėtoms ar žalingoms savo ir kitų reakcijoms, motyvuotai bendradarbiauja su bendraklasiais atliekant užduotis;

40.3.4. aukštesnysis lygmuo – mokinys geba ne tik išskirti, atspindėti ir atjausti savo ir kitų afektines reakcijas bei išvelgti ir konstruktyviai, racionaliai aptarti savo ir kitų laikysenas, požiūrius, patirtis gyvenime, pasiūlyti solidaraus, bendro veiksmo iniciatyvų, padeda jas struktūrizuoti ir įgyvendinti pasiūlius kitiems.

41. Pradinio ugdymo programoje mokinių žinios ir įgyti gebėjimai vertinami apibendrinta įskaita, žinių ir gebėjimų raida aptariama su mokiniais ir tėvais deskriptyviai ir konsultatyviai (aptariant kylančius klausimus ir rekomenduojant).

42. Pagrindinio ir vidurinio ugdymo programoje tiek slenkstinis, tiek vidutinis ar aukštesnysis lygiai vertinami trijų įskaitų per semestrą (prireikus komentuojant ir rekomenduojant mokinių bei jo tėvams mokinio žinių lygį, galimybes, priedermes) būdu.

VII SKYRIUS
MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMIAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

43. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiekimų sritis. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A)			
Savais žodžiais pasako Toros bendrą reikšmę ir išskirtinę svarbą. (A1.1.)	Paaškina, kuo Tora skiriasi nuo kitų knygų. (A1.2.)	Įvardina, kas laikomas Toros šaltiniu ir kas perdavė Torą žydams. (A1.3.)	Geba trumpai ir struktūruotai nusakyti svarbiausius rašytinės Toros gavimo įvykius. A1.4. ()
Nusako, kuo Tora yra svarbi žydams. (A2.1.)	Demonstruoja, kokiais veiksmais galima gerbti Toros tekstą. (A2.2.)	Apibūdina Toros teksto sakralumo požymius. (A2.3.)	Pateikia klausimus bendraklasiams dėl Toros šventumo ir išskirtinumo požymių. (A2.4.)
Supranta žydų pareigą skaityti ir mokyti Toros. (A3.1.)	Palygina ir pristato, kuo žydų tradicinė apranga ir pagrindiniai papročiai skiriasi nuo ne žydų. (A3.2.)	Nurodo, kuo žydų maldos ir maldos namai pirmiausiai skiriasi nuo kitų. Sukuria pristatymą. (A3.3.)	Kelia klausimą sau ir kitiems bendraklasiams, kas yra 10 D-vo įsakymų ir 613 micvot. (A3.4.)
2. Pasiekimų sritis. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi (B)			
Žodžiu ar kitomis priemonėmis pristato D-vo kaip Kūrėjo vaidmenį Pradžios knygos (Kūrimo) istorijoje. (B1.1.)	B1.2. Papasakoja, kas nutiko pirmajai žmonių porai ir apibūdina to įvykio bendrą reikšmę mums visiems. ()	Apmąsto ir įvardina D-vo bendravimo su žmonėmis pagrindinius būdus. (B1.3.)	Apibrėžia bendrą žmonių gyvenimo uždavinį pagal Torą (pasaulio pataisa). (B1.4.)
Reflektuoja D-vo balso klausymosi svarbą judaizme. (B2.1.)	Išvardina 2–3 pagrindinius D-vo bendravimo su žydais atvejus. (B2.2.)	Apmąsto ir pristato pagrindinį būdą, kaip atsakyti į D-vo kreipimąsi judaizme. (tšuva). (B2.3.)	Apibūdina pagrindinius veiksmus per Jom Kipur ir suvokia jų reikšmę. (B2.4.)
Palygindamas įvardija savo ir bendraklasių skirtumus ir panašumus. (B3.1.)	Geba suprasti ir žino, kas yra pagarba skirtingam ir svetimam. (B3.2.)	Išskiria bendraklasių gabumus, talentus ir pozityviai	Paaškina gyvenimo kaip etinio darbo (avodah) ir tako (derech) sąvokas. (B.3.4.)

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		(pagiriančiai) juos pristato. (B3.3.)	
3. Pasiiekimų sritis. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C)			
Paaiškina, kas yra žydų kalendorius, kelinti dabar metai pagal žydų kalendorių. (C1.1.)	Palygina, kuo judėjų kalendorius skiriasi nuo Grigaliaus kalendoriaus.(C1.2.)	Įvardija pagrindines žydų kalendoriaus šventes. (C1.3.)	Meldžiasi pagrindinių švenčių maldomis. (C1.4.)
Išvardina, kokiomis kalbomis kalba pasaulio žydai. (C2.1.)	Atpažįsta, kokiomis kalbomis kalba ir meldžiasi žydai Lietuvoje.(C2.2.)	Išvardina pagrindines su šventėmis susijusias dainas, patiekalus. (C2.3.)	Nusako įvairovę. (C2.4.)
Nusako, kada ir kaip švenčiami žydų Naujieji metai.(C3.1.)	Išvardina žydų švenčių pavadinimus ir koku metu laiku jos švenčiamos.(C3.2.)	Paaiškina švenčių ryšį su metų laikais. (C3.3.)	Kūrybiškai pristato pagrindines šventes ir su jomis susijusius ritualus.(C3.4.)
4. Pasiiekimų sritis. Santykis su visuomene (D)			
Apibūdina gerą ir blogą darbą. (D1.1.)	Paaiškina ir demonstruoja, kaip per Jom Kipur šventę reikia prašyti atleidimo.(D1.2.)	Apibūdina, kokie geri darbai daromi per žydiškas šventes. (D1.3.)	D1.4. Įvardija, kas yra Cdaka, paaiškina, kodėl ji yra svarbi žydams. ()
Demonstruoja, kaip reikia elgtis sinagogoje. (D2.1.)	Pasako vyrų ir moterų maldos vietas sinagogoje. (D2.2.)	Žino ir pasako, kur sinagogoje laikoma Tora, kaip vadinamas asmuo, giedantis Toros giesmes. (D2.3)	Įvairias būdais išreiškia pagarbą sinagogos šventumui, nusako jos reikšmę judėjų religijoje. (D2.4.)
Apibūdina šeimos instituciją ir jos svarbą žmogui. (D3.1.)	Išvardina, kokias pareigas šeimoje atlieka tėvas, kokias motina, kokias vaikai. (D3.2.)	Daptaria šeimos narių atsakomybes vienas prieš kitą. Pateikia savo asmeninio įsipareigojimo pavyzdį. (3.3.)	Kūrybiškai, naudodamas įvairias komunikavimo formas, pristato savo šeimą žydiškų švenčių kontekste. (D3.4.)
5.Pasiiekimų sritis. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E)			
Išvardina 2–3 pagrindinių švenčių herojus. (E1.1.)	Nurodo, kur vyko istoriniai švenčių įvykiai. (E1.2.)	Apibūdina pagrindinių švenčių herojų charakterio bruožus, turėjusius įtakos istoriniams įvykiams. (E1.3.)	Naudodamas įvairias komunikavimo priemones pristato pagrindinius su šventėmis susijusius istorinius faktus. (E1.4.)

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
Parodo žemėlapyje Izraelį, jį supančia valstybes, jūras, sostinę. (E2.1.)	Išvardina, kokios tautos gyvena Izraelyje. (E2.2.)	Apibūdina Izraelyje gyvenančių tautų kalbas, maldos namus. (E2.3.)	Naudodamas įvairias komunikavimo priemones pristato Izraelio geografiją, florą, fauną. (E2.4.)
Išvardina, ką D-as sukūrė kiekvieną pasaulio sukūrimo dieną. (E3.1.)	Paaškina, ką D-as veikė septintą dieną ir kaip tai susiję su šiuolaikinėmis tradicijomis. (E3.2.)	Paaškina, kuo skiriasi mokslinės ir religinės pasaulio sukūrimo istorijos. (E3.3.)	Pateikia argumentus, kodėl tikėjimas mokslui neprieštarauja. (E3.4.)

1. Pasiiekimų lygių požymiai pagal pasiiekimų sritis. 3–4 klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1.Pasiiekimų sritis. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A)			
A1.1. Paaškina, kuo Tora ypatinga.	A1.2. Išvardija, kokios Toros būna (ritiniai, knygos).	A1.3. Apibūdina Toros užrašymo būdus ir paaškina panašumus ir skirtumus.	A1.4. Nusako pagrindinius Toros perdavimo etapus nuo sakytinės tradicijos iki rašytinio teksto.
A2.1. Pademonstruoja, kaip Tora skaitoma: pagal nuorodą, kurią sudaro knygos pavadinimas, skyrius ir eilutė(s).	A2.2. Pagal nuorodas suranda ir perskaito pateiktas Toros ištraukas.	A2.3. Padedamas paaškina, kaip nurodyta Toros ištrauka siejasi su gyvenimu.	A2.4. Užrašo Toros ištraukos nuorodą.
A3.1. Įvardija bent dviejų tikėjimo protėvių istorijų pagrindinius veikėjus ir įvykius.	A3.2. Pasakoja tikėjimo protėvių istorijas.	A3.3. Pristato tikėjimo protėvių istorijas.	A3.4. Sukuria pasirinkto protėvio portretą arba jo istorijos siužetą.
2.Pasiiekimų sritis. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi (B)			
B1.1. Nusako, kaip ir kokios gyvos būtybės buvo sukurtos.	B1.2. Geba paaškinti, kuo D-vas skiriasi nuo žmonių	B1.3. Išskiria dieviškumo bruožus.	B1.4. Naudodamas įvairias komunikavimo priemones pristatyto D-o sukurtą pasaulį.
B2.1. Pasako Šabato maldas.	B2.2. Nusako asmeninės ir bendruomeninės maldos skirtumus.	B2.3. Nurodo, kas yra minjanas ir kokia jo paskirtis.	B2.4. Pateikia argumentus, kodėl malda vienija.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
B.3.1. Žino, kas yra dekalogas.	B3.2. Įvardija priežastis, kodėl žmonės laikosi 10 D-o įstatymų.	B3.3. Paaiškina, kodėl sunku laikytis 10 D-o įstatymų.	B3.4 . Naudodamas įvairias komunikavimo priemones pristato, kaip kasdieniame gyvenime laikosi Dekalogo įstatymų.
3.Pasiiekimų sritis. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C)			
C1.1. Užrašo datą pagal judėjų kalendorių.	C1.2. Paaiškina, kuo skiriasi monoteistinės ir politeistinės religijos.	C1.3. Palygina judėjų, krikščionių, musulmonų metų skaičiavimo pradžia.	C1.4. Paaiškina judėjų, krikščionių, musulmonų kalendoriaus sandaros panašumus ir skirtumus.
C2.1. Įvardina, kas yra micva.	C2.2. Paaiškina, ar visi žmonės privalo vykdyti micvot.	C2.3. Paaiškina, kas yra gematrija ir kaip ja naudotis.	C2.4. Paaiškina judaizme naudojamus terminus ir jų prasmę.
C3.1. Žino, kokios apeigos vykdomos per pagrindines žydų šventes.	C3.2. Skiria šabatą (apeigas, maldas) nuo kitų švenčių.	C3.3. Paaiškina per šventes vykdomų apeigų prasmę.	C3.4. Kūrybiškai naudodamas įvairias komunikavimo priemones pristato, kaip namie švenčia pagrindines šventes.
4.Pasiiekimų sritis. Santykis su visuomene (D)			
D1.1. Paaiškina, kuo skiriasi kitų religijų maldos namai.	D1.2. Paaiškina, kokie yra skirtingų religijų šventikai.	D1.3. Paaiškina, kuo skiriasi elgesys skirtingų religijų šventyklose ir su kuo jis susijęs.	D1.4. Paaiškina, kas žydo gyvenime yra atsakomybė prieš Kūrėją ir prieš kitus žmones.
D2.1. Paaiškina, kaip ir kodėl reikia elgtis sinagogoje.	D2.2 .Paaiškina, kas gali būti žydų šventykla, ir kodėl negalima atstatyti Trečiosios šventyklos.	D2.3. Paaiškina, kaip Tora pagerbiama pamaldų metu.	D2.4. Paaiškina Toros svarbą asmeniui ir visai tautai.
D3.1. Paaiškina, kuo skiriasi judėjų šeimos nuo kitų religijų šeimų.	D3.2. Įvardija, kokius vaidmenis šeimose užima tėvas ir motina.	D3.3. Remdamasis savo šeimos pavyzdžiu paaiškina, kaip išreiškiama pagarba šeimos nariams.	D3.4. Kūrybiškai, naudodamas įvairias komunikavimo priemones, pristato, kaip konstruktyviai šeimose gali būti sprendžiami konfliktai.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
5.Pasiiekimų sritis. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E)			
E1.1. Paaiškina, kuo Toros istorijos skiriasi nuo mokslo.	E1.2. Paaiškina, dėl ko ir kaip radosi modernus mokslas ir Apšvieta.	E1.3. Paaiškina, ko mokė ir kaip gyveno Vilniaus Gaonas.	E1.4. Paaiškina, dėl ko B. Spinoza buvo išmestas iš žydų bendruomenės ir ką tai reiškia dabar.
E2.1. Išskiria ir pavaizduoja žydų tautos simbolius.	E2.2. Nusako žydų tautos simbolių reikšmę.	E2.3. Aptaria žydų tautos simbolių atsiradimo istoriją.	E2.4. Palygina žydų ir kitų tautų simbolius ir jų reikšmę.
E3.1. Įvardija senąsias žydų istorijos asmenybes – patriarchus ir pranašus.	E3.2. Įvardija žydų Karalius ir reformatorius ir jų reikšmę žydų istorijai.	E3.3. Įvardija garsius išminčius ir rabinus, žino jų indėlį į judaizmą.	E3.4. Įvardija istorines žydų asmenybes ir jų indėlį į žydų kultūrą.

2. Pasiiekimų lygių požymiai pagal pasiiekimų sritis. 5–6 klasės.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiiekimų sritis. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A)			
A1.1. Paaiškina sąvoką „Tora“.	A1.2. Atskiria Toros literatūrą nuo nereliginių ir mokslinių tekstų.	A1.3. Paaiškina, kodėl Tora kasmet skaitoma iš naujo.	A1.4. Palygina ir pristato, kuo skiriasi Alachas, Biblija ir Koranas.
A2.1. Nurodo, kad Tora yra svarbus kultūrinis paveldas.	A2.2. Nurodytuose tekstuose atpažįsta pamokančias istorijas.	A2.3. Paaiškina, kuo Toros kultūrinis paveldas yra svarbus. Toroje randa pamokančius pavyzdžius ir juos paaiškina.	A2.4. Toros pamokymus sieja su gyvenimu ir asmenine patirtimi, juos interpretuoja kaip literatūros ir kaip tikėjimo tekstus.
A3.1. Nurodo, kuo ypatingi buvo Abraomas ir Mozė.	A3.2. Paaiškina Mozės ir Abraomo misijas.	A3.3. Interpretuoja ir aiškina, kodėl būtent Mozė buvo pasirinktas vykdyti misiją.	A3.4. Naudodamas įvairias komunikavimo priemones pristato Abraomo ir Mozės dialogą.
2. Pasiiekimų sritis. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi (B)			
B1.1. Nurodo, kuo ypatingas judaizmo D-vas.	B1.2. Paaiškina, kaip D-vas save pristato.	B1.3. Kelia klausimus ir diskutuoja klausimu „Ar D–as“	B1.4. Paaiškina, koks šiuolaikinio mokslo ir netikinčių

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		prisiima atsakomybę už savo tautą“	žmonių (ateistų, agnostikų) požiūris į D–vą ir religijas.
B2.1. Padedamas nurodo D-o trejybėsškumą, išvardija Švenčiausios Trejybės asmenis.	B2.2. Aiškinasi ir diskutuoja tema „Kada žmonės kreipiasi į D-vą.“	B2.3. Paaiškina, kokia kolektyvinės maldos prasmė.	B2.4. Analizuoja ir reflektuoja savo asmeninį požiūrį į D-vą ir savo santykį su malda.
B3.1. Įvardija pagrindines didžiąsias pasaulio religijas.	B3.2. Įvardija pagrindinių didžiųjų pasaulio religijų simboliką.	B3.3. Analizuoja kodėl yra daug religijų.	B.3.4. Palygina ir pristato didžiųjų pasaulio religijų pagrindinius principus, panašumus ir skirtumus.
3. Pasiiekimų sritis. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C)			
C1.1. Paaiškina judėjų kalendoriaus ypatumus.	C1.2. Apibūdina rudens ir pavasario šventes.	C1. Apibūdina rudens ir pavasario šventes, jų sąsajas su kalendoriumi.	C1.4. Palygina ir pristato judėjų kalendoriaus sandaros ypatumus, skirtumus nuo Grigaliaus kalendoriaus.
C2.1. Nurodo esminius rudens ir pavasario švenčių istorinio konteksto faktus.	C2.2. Paaiškina rudens ir pavasario švenčių istorinį kontekstą.	C2.3. Apibūdina svarbiausius švenčių įvykius, turėjusius įtakos tolimesnei judėjų istorijai.	C2.4. Palygina ir kūrybiškai pristato švenčių istorinius kontekstus.
C3.1. Išvardina rudens ir pavasario švenčių šventimo simbolius ir ženklus.	C3.2. Paaiškina švenčių ryšį su Adomo ir Ievos sukūrimu.	C3.3. Atpažįsta ir geba diskutuoti laisvės tema šventėse.	C3.4. Kūrybiškai perteikia laisvės temą.
4. Pasiiekimų sritis. Santykis su visuomene (D)			
D1.1. Įvardija pagrindines tradicijas, susijusias su vaiko gimimu.	D2.2. Nurodo tradicijų, susijusių su vaiko gimimu, atsiradimo istoriją.	D1.3. Apibūdina tradicijų, susijusių su vaiko gimimu, prasmę.	D1.4. Palygina judėjų ir krikščionių tradicijas, susijusias su vaiko gimimu.
D2.1. Apibūdina, kokia tradicinė žydų šeima.	D2.2. Įvardija, kokie yra šeimos sukūrimo įstatymai pagal judėjų tradicijas.	D2.3. Paaiškina, nuo ko žmonės saugo D-vo įstatymai.	D2.4. Diskutuoja asmens ir bendrijų laisvos valios bei normų paisymo klausimais.
D3.1. Išvardija 10 D-o įsakymų.	D3.2. Pateikia pavyzdžius, kaip sąžinė sąlygoja žmogaus apsisprendimus.	D3.3. Remdamasis Dekalogu svarsto asmeninius veiksmus.	D3.4. Pasirinktais būdais parodo, kuo yra aktualus Dekalogas.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patentinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
5. Pasiiekimų sritis. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E)			
E1.1. Nagrinėja, kuo išsiskiria žydų religinės tradicijos. Įvardija 1–2 bruožus.	E1.2. Geba nupasakoti esminius judaizmo raidos etapus.	E1.3. Įvardija judaizmo svarbą žydams.	E1.4. Diskutuoja, kokius poreikius gali patenkinti religija.
E2.1. Įvardija pagrindinius Izraelio simbolius.	E2.2. Paaiškina pagrindinių simbolių susikūrimo istorijas.	E2.3. Nagrinėja ir paaiškina pagrindinių simbolių reikšmes.	E2.4. Palygina Lietuvos ir Izraelio simbolius ir jų reikšmę.
E3.1. Papasakoja Pradžios knygos ir patriarchų istorijų siužetus.	E3.2. Paaiškina, kuo šios istorijos skiriasi nuo kitų bronzos / geležies amžiaus Artimųjų Rytų kultūrų.	E3.3. Nagrinėja ir pristato, kokias istorijas gali paaiškinti mokslininkai.	E3.4. Kūrybiškai pristato pradžios knygos istorinius momentus.

3. Pasiiekimų lygių požymiai pagal pasiekimų sritis. 7–8 klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patentinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiiekimų sritis. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A)			
A1.1. Paaiškina, kas yra Tora ir Talmudas.	A1.2. Nagrinėja ir paaiškina, kuo Tora ir Talmudas reikšmingi ne tik žydams.	A1.3. Pasirinktą Toros tekstą paaiškina žodine ir dvasine prasme. Atpažįsta Toroje esančią istorinę konteksto kalbą.	A1.4. Pasirinktus Toros tekstus paaiškina žodine ir dvasine prasme, jas interpretuoja istoriniame kontekste. Paaiškina, kaip Torą tyrinėja empiriniai mokslai ir teologija.
A2.1. Tekste atpažįsta geografines vietas, kuriose vystėsi biblinis pasakojimas.	A2.2. Atpažįsta sąsajas tarp biblinių ir istorinių įvykių, vietovių ir aplinkybių.	A2.3. Gretina istorinius ir biblinius įvykius, sieja su jų geografiniu ir istoriniu kontekstu.	A2.4. Atpažįsta istoriniuose įvykiuose D-o veikimą.
A3.1. Remdamasis Toros naratyvais paaiškina Šventyklos sugriovimo ir Galuto įvykius.	A3.2. Chronologinėje Toros juostoje suranda ir apibūdina svarbiausius įvykius.	A3.3. Toros pasakojimus gretina su Toros chronologine juosta.	A3.4. Kūrybiškai interpretuoja ir pristato pasirinktą Toros istorijos laikotarpį, jį iliustruoja to laikotarpio bibliniais tektais ir simboliais.
B. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi			

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
B1.1. Paprastomis kategorijomis apibūdina mirties sąvoką.	B1.2. Kelia ir ieško atsakymų į pagrindinius mirties ir pomirtinio gyvenimo klausimus.	B1.3. Diskutuoja pomirtinio gyvenimo klausimais ir sieja su asmeniniu gyvenimu.	B1.4. Palygina pomirtinio gyvenimo suvokimą judaizme ir kitose religijose.
B2.1. Išvardina maldos D-ui pavyzdžius Toroje.	B2.2. Geba įvardinti, kokiomis aplinkybėmis Toros istorijų veikėjai meldėsi D-ui.	B2.3. Komentuoja, kuo skiriasi pokalbis su žmogumi nuo maldos.	B2.4. Palygina judaizmo ir kitų religijų maldas.
B3.1. Paaiškina, kuo skiriasi judėjų, krikščionių, musulmonų tikėjimai. Nurodo 3–5 kiekvieno tikėjimo bruožus.	B3.2. Nagrinėja, kas yra tarpreliginis dialogas.	B3.3. Palygina įvairias judaizmo mokyklas.	B3.4. Analizuoja nesutarimo tarp religijų klausimą.
3. Pasiiekimų sritis. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C)			
C1.1. Išvardina apeigas, susijusias su pilnametyste, su malda sinagogoje.	C1.2. Paaiškina apeigų, susijusių su pilnametyste, su malda sinagogoje prasmę.	C1.3. Analizuoja ir paaiškina, žydiškų vardų suteikimo reikšmes ir prasmes.	C1.4. Pristato savo vardą, jo atsiradimo istoriją.
C2.1. Apibūdina, kas yra sinagoga.	C2.2. Nagrinėja sinagogos atsiradimo istoriją.	C2.3. Nagrinėja sinagogos sandarą, joje dirbančius žmones ir jų pareigas.	C2.4. Analizuoja ir paaiškina kasdienę religinę praktiką (košerinis maistas, rankų plovimas, mezuzas, šabato ir švenčių žvakių degimas, drabužiai).
C3.1. Aptaria ir pristato žydams švenčiausios vietos Jeruzalėje istoriją.	C3.2. Analizuoja žydams švenčiausios vietos Jeruzalėje reikšmę žydų tautai.	C3.3. Analizuoja ir sieja švenčių, susijusių su šventyklomis ir jų sugriovimu, istoriją.	C3.4. Analizuoja ir sieja, kokią reikšmę šventyklos liekanos turi žydams šiandieną.
4. Pasiiekimų sritis. Santykis su visuomene (D)			
D1.1. Aptaria ir pristato, kokie yra žydų laidojimo ritualai.	D1.2. Nurodo skirtingų religijų laidojimo ritualų panašumus ir skirtumus.	D1.3. Pristato ir paaiškina, kaip artimieji turi elgtis per laidojimą.	D1.4. Diskutuoja laidojimo tradicijų prasmės klausimais.
D2.1. Žino, kaip sudarytas siduras (maldaknygė).	D2.2. Geba nurodyti, kokios yra kasdienės ir švenčių maldos.	D2.3. Išskiria iš kitų vidinės maldos būdus ir juos paaiškina. Paaiškina biblinės maldos ir	D2.4. Siedamas savo informaciją apie maldas, išreiškia savo suvokimą apie maldą kaip poeziją.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		Toros tradicijos maldos pavyzdžius.	
D3.1. Išvardina kelis tikėjimo liudytojų pavyzdžius. Atpažįsta tikėjimo svarbą ribinėse situacijose.	D3.2. Paaiškina tikėjimo liudytojų herojiškumą, pateikia pavyzdžių. Nusako, kokia yra tikėjimo svarba tautos istorijoje esant ribinėms situacijoms.	D3.3. Pateikia tikėjimo liudytojų pavyzdžius, palygina jų veiklą, herojiškus poelgius. Diskutuoja apie tikėjimo reikšmę asmeniui ir tautai ribinėse situacijose.	D3.4. Sieja asmens herojiškus tikėjimo pavyzdžius su tautos istorija, analizuoja juos ribinių situacijų kontekste. Apibūdina tikėjimo svarbą asmeniniame ir tautos gyvenime.
5. Pasiiekimų sritis. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E)			
E1.1. Paaiškina, kuo skiriasi monoteizmas nuo politeizmo.	E1.2. Paaiškina, kas yra stabmeldystė ir kuo jos draudimas toks svarbus žydams.	E1.3. Išsako ir argumentuoja savo poziciją vieno D-o atžvilgiu.	E14 Diskutuoja apie Možę, išėjimą iš Egipto ir Toros gavimą – ką sako Tora ir ką sako archeologai.
E2.1. Paaiškina, ką reiškia būti žydu.	E2.2 Paaiškina, ar galima ir koku būdu tapti žydu.	E2.3. Paaiškina judaizmo išlikimo strategijas ne-judaistinėse aplinkose.	E2.4. Paaiškina judaizmo Lietuvoje ypatumus.
E3.1. Paaiškina sąvoką „Galutas“.	E3.2. Paaiškina sąvoką „Galutas“ istorinių įvykių kontekste.	E3.3. Nusako ir analizuoja Galuto fenomeną šiuolaikiniame pasaulyje.	E3.4. Generuoja idėjas, kuria veiksmų planą, kaip gali vykti pasklidusių po pasaulį žydų grįžimas į istorinę tėvynę.

4. Pasiiekimų lygių požymiai pagal pasiekimų sritis. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiiekimų sritis. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A)			
A1.1. Paaiškina skirtumus ir sąsajas tarp rašytinės ir sakytinės Toros.	A1.2. Savais žodžiais apibūdina Toros literatūros ir interpretavimo tradicijos reikšmę judaizmo tradicijoje.	A1.3. Aiškiai ir pakankamai išsamiai įvardija ir nusako santykio su Toros ir Talmudo tekstais būdus žydų, kitų religijų bei šiuolaikinio mokslo bendruomenėse skirtumus.	A1.4. Komentuoja pagrindinius Toros tekstų interpretavimo principus ir būdus Talmude.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
A2.1. Savais žodžiais paaiškina, kaip paprasčiausia taikyti Toros ir Talmudo tekstus savo gyvenime.	A2.2. Paaiškina Toros ir Talmudo tekstų poveikį asmens ir bendruomenės sprendimams, veiksams.		A2.4. Kūrybiškai interpretuoja šiuolaikinių medijų, grožinės ir mokslinės literatūros tekstus remdamasis Toros ir Talmudo tekstais.
A3.1. Savo kultūrinėje aplinkoje ir istoriniuose pavyzdžiuose atpažįsta Toros naratyvų, simbolių ir personažų panaudos atvejus, paaiškina pagrindines jų reikšmes.	A3.2. Minimaliai paaiškina bet kuriuos Toros ir Talmudo tekstus pasitelkdamas aiškinamąją literatūrą.	A3.3. Atpažįsta šiuolaikinio meno, literatūros ir mokslo tekstuose Toros ar Talmudo citatas, intarpus, nuorodas bei paaiškina etinę jų reikšmę.	A3.4. Remdamasis aiškinamaisiais šaltiniais išskiria pagrindines praktines ir etines-moralines problemas, dilemas ir jų sprendimų strategijas Toros ir Talmudo tekstuose.
2. Pasiiekimų sritis. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi (B)			
B1.1. Išvardija Izraelio tautos išrinktumo esmines reikšmes.	B1.2. . Paaiškina klausymosi ir atsako (šema / tšuva) sąvokas Toroje ir maldoje Šma Israel. Pateikia Toros tekstų nuorodas. Supratimą demonstruoja savo pavyzdžiais.	B1.3. Paaiškina ir iliustruoja Toros naratyvais pagrindinius Kūrėjo santykio su kūrinija ir žmogumi atvejus ir būdus.	B1.4. Kitiškai vertinai ir bendrais bruožais lygina informacijos apie D-vo, žydų ir žmonijos santykius įvairovę žydų, kitų religijų, mokslinėse perspektyvose.
B2.1. Apibrėžia maldos esmę.	B2.2. Įvardija maldos veiksmų ir formų prasmę.	B2.3. Įvardija, kokius žmogaus poreikius išreiškia malda.	B2.4. Paaiškina ir pagrindžia skirtumus tarp kavana ir šiuolaikinės meditacinės praktikos.
B3.1. Apibrėžia pagrindines tarpreliginio dialogo sąvokas ir principus.	B3.2. Paaiškina tarpreliginio dialogo raidos etapus.	B3.3. Remdamasis aiškinamaisiais šaltiniais įvardija ir informatyviai komentuoja tarpreliginių susitikimų tikslus ir rezultatus.	B3.4. Analizuoja ir pristato įvairiomis raiškos priemonėmis, įvairiais etiniais atžvilgiais idėjas apie skirtingų tautų, kultūrų, tradicijų, gyvensenų bendrystę ir konfliktų suvaldymą.
3. Pasiiekimų sritis. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C)			

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
C1.1. Nusako žydiškų, judaizmo tapatumų geografinę ir istorinę įvairovę istorijoje.	C1.2. Apibūdina skirtingus geografinius bei istorinius švenčių ir tradicijų bei ritualų kontekstus.	C1.3. Paaškina tradicijų panašumus ir skirtumus Galuto (Išblaškymo) eigoje.	C1.4. Analizuoja tradicijų ir švenčių reikšmę asmenų bei bendruomenių tapatumui.
C2.1. Paaškina, kaip skirtingai judėjų tapatybė gali būti reiškiamas asmens, šeimos ir bendruomenės lygmenimis.	C2.2. Analizuoja istorinius ir modernius asmens, šeimos ir bendruomenės sąveikos konfliktus.	C2.3. Paaškina veiksmingiausias modernių asmens, šeimos ir bendruomenės konfliktų sprendimų būdus.	C2.4. Apibūdina asmens atsakomybę už bendruomenės tvermę. Atlieka tiriamąjį darbą apie vietos bendruomenę.
C3.1. Analizuoja svarbiausius žydų kultūrinės / religinės bendruomenės formuojančius bei išlaikančius principus.	C3.2. Paaškina, kaip svarbiausi kultūriniai / religiniai bendruomeniškumo principai įgalina ir praturtina asmens gyvenimą šiais laikais.	C3.3. Nusako svarbiausius iššūkius ir kliūtis asmens konstruktyviems ir empatiškiems santykiams su šeima ir bendruomene.	C3.4. Analizuoja, kaip asmens charakterio savybių (middot) sisteminga plėtra prisideda prie bendruomenės tvermės ir solidarumo.
4. Pasiiekimų sritis. Santykis su visuomene (D)			
D1.1. Įvardija religingumo formas ir reikšmę praktikuojančio asmens ir bendruomenės gyvenime.	D1.2. Nusako religinės ir nereliginės gyvensenos principinius skirtumus ir įtampas šiuolaikiniame gyvenime.	D1.3. Analizuoja stereotipų ir išankstinių nusistatymų kilmę ir neigiamą poveikį visuomenės ir religinių bendruomenių gyvenimui.	D1.4. Komentuoja pagrindinius judaizmo etinius indėlius į bendražmogišką etiką ir etinę praktiką, religinės bei pasaulėžiūrinės tolerancijos principus.
D2.1. Kelia klausimus apie religijos, filosofijos, mokslinės pasaulėžiūros skirtingus būdus kurti prasmę žmogaus gyvenime.	D2.2. Atskiria šventumo ir pasaulietiško, žinojimo ir išminties, mokslingumo ir teisingumo bei etiškumo aspektus žmogaus gyvenime.	D2.3. Paaškina etinio-moralinio tobulėjimo ir asmens brandos santykį, geba kelti klausimus apie tokios brandos reikalingumą ir būdus šiuolaikinėje visuomenėje.	D2.4. Remdanasios Toros ir Talmudo, Musaro sąjūdžio pavyzdžiais suformuluoja kasdienės etinio tobulinimosi disciplinos principus.
D3.1. Suvokia ir gali nusakyti buvimo žydu ir / ar etiškai orientuotų žmogumi pagrindinius principus.	D3.2. Žino ir gali nusakyti judaizmo organizacines formas ir vaidmenis.	D3.3. Paaškina, kaip solidarumo, bendradarbiavimo ir proaktyvios pagalbos kitam principai sutvirtina	D3.4. Geba atskirti ir įvardinti savo ir kitų turimus talentus ir kartu su grupe suplanuoja socialinės, gamtinės / miesto ar

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		tarpasmeninius, šeiminius ir bendruomenės ryšius.	kultūrinės aplinkos pataisymo – tikkun ha olam – projektą.
5. Pasiiekimų sritis. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E)			
E1.1. Paaiškina higienos, mitybos ir socialinio solidarumo tradicijų turinį, kilmę bei reikšmę žydų kultūroje.	E1.2. Paaiškina judaizmo ir krikščionybės, judaizmo ir islamo išsiskyrimo pagrindinius istorinius aspektus.	E1.3. Apibūdina pagrindinius judaizmo raidos etapus ir doktrinų pokyčius.	E1.4. Apibūdina šiuolaikinio judaizmo pagrindines formas, jų skirtumus.
E2.1. Įvardija pagrindinius šeimos ir artimų santykių etikos principus judaizmo tradicijoje.	E2.2. Svarsto ir pristato esminius religinės etikos skirtumus nuo nereliginių gyvenenų aktualiais žmonių santykių ir ryšių aspektais.	E2.3. Nurodo ir pristato pagrindinius Toros pasakojimus bei Talmudo interpretacijas, nusakančias artimų santykių, tarpusavio įsipareigojimų, abipusiškumo reikalavimus judėjo gyvenime.	E2.4. Lygina, analizuoja ir diskutuoja šiuolaikinio socialinio gyvenimo ir artimų ryšių kultūros pokyčius judaizmo ir kitų religinių tradicijų atžvilgiu.
E3.1. Įvardija modernizacijos, globalizacijos, vartotojiškumo sąvokas, žino tvarios pasaulio ir visuomenių raidos principus bei sieja su tikkun ha-olam principais.	E3.2. Įvardija svarbiausius rinkos visuomenių etinius ir psichologinius konfliktus, susijusius su socialinės-ekonominės nelygybės, eikvojimo ir engimo reiškiniais bei pristato judaizmo tradicijos siūlomus sprendimus šioms problemoms spręsti.	E3.3. Apibūdina ir pristato klimato kaitos ir ekologinio nuskurdimo problemų sprendinius, siūlomus judaizmo tradicijos.	E3.4. Komentuoja solidarios, tvarios, gamtą tausojančios visuomenės gyvenimo principus judaizmo tradicijos pagrindu.

5. Pasiiekimų lygių požymiai pagal pasiekimų sritis. III–IV gimnazijos klasės

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
1. Pasiiekimų sritis. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida (A)			
A1.1. Apžvelgia, palygina ir vertina Tanacho bei Talmudo reikšmę pasaulio literatūros istorijoje.	A1.2. Apibendrina svarbiausias etinių konfliktų, principų ir veiksnių temas, patekusias iš	A1.3. . Nusako pagrindines Talmudo aiškinimų strategijas ir kryptis panaudodamas Toros naratyvus. Tyrinėja pagrindinius	A1.4. Savarankiškai kritiškai interpretuoja Toros ir Talmudo ištraukas pasirinkto platesnio nūdienos konteksto atžvilgiu.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
	Toros ir Talmudo į Europos literatūrą.	šiuolaikinės biblistikos ir biblinės archeologijos atradimus Toros naratyvų istoriškumo klausimu.	
A2.1. Savais žodžiais paaiškina, kaip nuosekliai taikyti Toros ir Talmudo tekstus middot plėtrai asmens gyvenime.	A2.2. Savarankiškai ir kritiškai naudoja Toros bei Talmudo tekstų interpretacijas aiškinti savos šeimos ir bendruomenės patirtį.	A2.3. Savarankiškai ir kritiškai, įvairiais interpretavimo lygiais panaudoja Toros naratyvus ir Talmudo aiškinimus Lietuvos Europos ir žmonijos patirčiai paaiškinti.	A2.4. Savarankiškai ir kritiškai svarsto eilę prieštaringų interpretacijų tai pačiai dilemai ar konfliktui paaiškinti panaudojant Toros ir Talmudo nuorodas.
A3.1. Gali kritiškai palyginti Toros ir Talmudo naratyvų simboliką ir retoriką su duotais sekuliarių medijų pavyzdžiais.	A3.2. Geba savarankiškai, nuosekliai ir kritiškai identifikuoti bei palyginti šiuolaikinėse medijose randamus Toros ir Talmudo motyvus.	A3.3. Savarankiškai ir kritiškai sistemina etines dilemas ir jų siūlomus sprendimus Talmudo ir Toros tekstuose. Prosocialiai interpretuoja Toros ir Talmudo naratyvus bei pamokymus kasdienio / modernaus gyvenimo problemų atžvilgiu.	A3.4. Kritiškai ir empatiškai svarsto bei savarankiškai reaguoja į aplinkinio socialinio gyvenimo įvykius tikslingai panaudodamas Toros ir Talmudo naratyvus.
2. Pasiiekimų sritis. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi (B)			
B1.1 Kritiškai analizuoja pasirinkimo tapti žydu ir praktikuoti judaizmą motyvus ir palygina juos su judaizmo atsisakymo ir ateistinės gyvenimo motyvais.	B1.2. Analizuoja kasdienės maldos Amida / Šmonė Esrė dalių simbolizmą ir interpretavimo būdus asmens gyvenimui.	B1.3. Palygina ir interpretuoja religinius ir mokslinius D-vo apsiereikimų bei religingumo reiškinius istorinėje perspektyvoje. Panaudodamas šiuolaikinę mokslinę literatūrą analizuoja ir interpretuoja pateiktus Kabalos literatūros tekstus istorinėje perspektyvoje.	B1.4. Savarankiškai ir empatiškai demonstruoja tikkun ha-olam (žmonių veiklos ir santykių pataisymo) iniciatyvas savo bendruomenėje.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
B2.1. Nusako maldos socialinę, elgsenos ir psichologinę naudą, kritiškai palygina ją su nereliginėmis ar šiuolaikinio sinkretizmo technikomis.	B2.2. Įvardija maldos kaip prasmingo ir sąmoningo veiksmo poveikius individui ir aplinkiniams.	B2.3. Palygina ir interpretuoja religinio maldingumo bei modernios sinkretinio ir post-religinio dvasingumo ar askezės reiškinius. Savarankiškai pasirinkdamas adekvačią literatūrą kritiškai analizuoja duotus maldingumo pavyzdžius.	B2.4. Atskiria ir kritiškai interpretuoja netradicinio religingumo ir nereliginių psichofizinių praktikų poveikį individui ir visuomenei.
B3.1. Gerbdamas kitų žmonių religinius įsitikinimus dalyvauja tarpreliginiame dialoge mokyklos bendruomenėje.	B3.2. Palygina ir sieja įvairių pasaulio religijų atstovų pozicijas Lietuvoje.	B3.3. Aptaria ir palygina globalius ir lokalius religingumo bei postreligingumo reiškinius. Nusako judaizmo Lietuvoje istorijos ir pozicijų pagrindus už mokyklos bendruomenės ribų.	B3.4. Visapusiškai įvertindamas religijų įvairovę empatiškai ir kritinio mąstymo pagalba inicijuoja ir plėtoja tarpreliginį / religijos bei mokslo dialogą už mokyklos bendruomenės ribų.
3. Pasiekimų sritis: Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas (C)			
C1.1. Svarsto ir vertina Galuto bei Izraelio valstybės poveikį dabartinei žydų tapatybių įvairovei.	C1.2. Apibūdina ir kritiškai interpretuoja skirtingus šiuolaikinius švenčių, tradicijų bei ritualų kontekstus.	C1.3. Inicijuoja, struktūruoja ir interpretuoja judėjų švenčių veiklas mokyklos bendruomenėje. Paaškina šiuolaikinio Izraelio švenčių kultūrą ir jos įtaką Lietuvos žydų bendruomenei.	C1.4. Kritiškai palygina ir interpretuoja šiuolaikinių žydų bendruomenių tapatybių skirtumus.
C2.1. Kritiškai analizuoja ir lygina etninių, tarptautinių ir pilietinių arba kultūrinių tapatybių perspektyvas.	C2.2. Kritiškai analizuoja tarptautinių ir tarpkultūrinių istorinių bei dabartinių konfliktų priežastis, aplinkybes bei pasekmes.	C2.3. Paaškina švenčių raidos ir formų įvairovę istoriniame kontekste. Nusako ir paaškina Toros ir Talmudo siūlomus tarptautinių, pilietinių ir tarpkultūrinių konfliktų reguliavimo būdus.	C2.4. Apibūdina asmens atsakomybę už taikią ir solidarią visuomenės raidą. Atlieka tiriamąjį darbą apie konfliktus ir jų sprendimus visuomenėje.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
C3.1. Kitiškai analizuoja konkrečias žydu kultūrinės / religines bendruomenės formuojančius bei išlaikančius veiksnius.	C3.2. Interpretuoja, kaip ir kurie svarbiausi kultūriniai / religiniai bendruomeniškumo principai įgalina mokyklos ir Lietuvos žydu bendruomenę stiprinimą.	C3.3. Savarankiškai demonstruoja iniciatyvas plėtoti savo ir bendramokslų konstruktyvius bei empatiškus santykius su šeimomis ir mokyklos bendruomene. Paaškina bendrą švenčių simbolizmą ir prasmes išorinėms mokyklai bendrijoms arba asmenims.	C3.4. Savarankiškai gina ir įgyvendina tikkun ha olam vertybes platesnėje gyvenamosios vietos ar miesto bendruomenėje. Inicijuoja arba dalyvauja socialinės ir gamtos aplinkos gerinimo projektuose.
4. Pasiiekimų sritis: Santykis su visuomene (D)			
D1.1. Įvardija šiuolaikinio religingumo ir nereliginių pasaulėžiūrų konflikto ir įtampų formas, pavyzdžius.	D2.2. Kitiškai lygina kuo įvairesnius šventumo ir pasaulietiško, žinojimo ir išminties, mokslingumo ir teisingumo bei etiškumo aspektus žmogaus gyvenime.	D1.3. Interpretuoja savo ir kitų gyvenimo įvykius tiek judėjų, tiek universaliais etikos principais. Kitiškai analizuoja ir lygina stereotipų bei išankstinių nusistatymų neigiamą poveikį Lietuvos visuomenės ir religinių bendruomenių gyvenimui.	D1.4. Paaškina ir savo elgsena demonstruoja pagrindinius judaizmo etinius solidarumo ir tarpasmeninio, tarpetninio, tarpkultūrinio bendradarbiavimo principus.
D2.1. Formuluoja ir kitiškai svarsto bei palygina konkrečius prasmėdaros būdus religijose, filosofijose, mokslinėse pasaulėžiūrose.	D3.2. Nusako judaizmo formalaus mokymosi metodus ir organizacinę sistemą.	D2.3. Kelia klausimus apie etinės brandos reikalingumą ir būdus bręsti šiuolaikinėje visuomenėje. Nusako ir pagrindžia etinio-moralinio tobulėjimo ir asmens brandos sąryšio būtinumą dabarties sąlygomis.	D2.4. Vykdo savo charakterio etinių stiprybių (middot) stiprinimo projektą naudodamasis Musaro sąjūdžio metodais.
D3.1. Paaškina ir elgesiu demonstruoja buvimo žydu ir / ar etiškai orientuotu žmogumi esminius principus.		D3.3. Nusako ir pademonstruoja kritinio mąstymo, informuotumo ir erudicijos reikšmę judaizmo	D3.4. Motyvuoja bendraklasius ar kitus mokyklos bendruomenės narius kurti ir dalyvauti socialinės, gamtinės /

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		etinių principų raiškai asmens ir bendruomenės gyvenime.	miesto ar kultūrinės aplinkos pataisymo – tikkun ha olam – projektuose.
5. Pasiiekimų sritis. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija (E)			
E1.1. Palygina ir paaiškina higienos, mitybos ir socialinio solidarumo tradicijų turinį, kilmę bei reikšmę žydų kultūroje su kitų kultūrų papročiais ir nuostatomis.	E1.2. Kitiškai analizuoja monoteistinių, politeistinių religijų ir naujojo religingumo bei nereligingumo skirtumų, konfliktų bei įtampų aspektus.	E1.3. Paaiškina šiuolaikines judaizmo kryptis ir skirtumus tarp jų. Kitiškai analizuoja ir paaiškina pagrindinių judaizmo raidos etapų ir doktrinų pokyčių reikšmę dabartiniam judėjų gyvenimui.	E1.4. Kitiškai analizuoja šiuolaikinių religinių ir nereliginių žydų gyvenusių skirtumus ir svarsto tolimesnės judaizmo raidos perspektyvas.
E2.1. Įvardija ir analizuoja iššūkius ir pokyčius judėjiškiems šeimos ir artimų santykių etikos principams nūdienos visuomenėse.	E2.2. Kitiškai analizuoja modernaus gyvenimo veiksmus, ribojančius ar priešingus etiniam asmens tobulėjimui bei veiksmui judaizmo perspektyvoje.	E2.3. Paaiškina religinių ir nereliginių žydiškų gyvenusių skirtumus, įtampas ir sąryšius. Kitiškai analizuoja ir paaiškina 20 a. istorinių iššūkių judaizmui pavyzdžius ir jų reikšmę dabarčiai.	E2.4. Kitiškai lygina, analizuoja ir diskutuoja represijų, genocido veiksmų bei Holokausto sąsajas, skirtumus bei etines pasekmes dabarties visuomenėms. Dalyvauja istorijos atminčių dialogo projektuose mokyklos ir miesto bendruomenėse su mokiniais iš Izraelio ar kitų Galuto kraštų.
E3.1. Kitiškai analizuoja ir lygina modernizacijos, globalizacijos, vartotojiškumo veiksmus ir jų įtaką tikkun ha-olam perspektyvai.	E3.2. Kitiškai analizuoja rinkos visuomenių etinius ir psichologinius konfliktus, susijusius su socialinės-ekonominės nelygybės, eikvojimo ir engimo reiškiniais iš judaizmo perspektyvos.	E3.3. Analizuoja ir interpretuoja dabartinius diasporos ir Izraelio istorijos bei nūdienos faktus. Geba kitiškai analizuoti klimato kaitos ir ekologinio nusikurdimo problemas bei siūlyti sprendimus iš judaizmo tradicijos. Dalyvauja bendruose	E3.4. Savo elgesiu demonstruoja solidarios, tvarios, gamtą tausojančios visuomenės gyvenimo principus judaizmo tradicijos pagrindu. Inicijuoja ir dalyvauja projektuose su bendraklasiais ir mokiniais iš Izraelio.

Pasiiekimų lygiai			
Slenkstinis (I)	Patenkinamas (II)	Pagrindinis (III)	Aukštesnysis (IV)
		projektuose su bendraklasiais ir mokiniais iš Izraelio.	
